

MDU-Loggan

# *EKONOMISKT VÅLD I NÄRA RELATION*

Socialekreterares strategier för att upptäcka och bemöta ekonomiskt våld mot kvinnor i nära relation: en kvalitativ studie.

**FÖRFATTARE: JULIA HEGBOM**

*Huvudområde:* Socialt arbete

*Nivå:* Grundnivå

*Högskolepoäng:* 15 hp

*Program:* Socionomprogrammet

*Kursnamn:* Examensarbete inom socialt arbete

*Kurskod:* SAA 056

*Handledare:* Gunnel Östlund associate  
professor social work, docent i  
sociologi

*Termin:* HT-2025

## SAMMANFATTNING

Denna studie belyser den sociala problematik som omger ekonomiskt våld mot kvinnor i nära relationer och hur denna våldsform identifieras och hanteras inom socialtjänsten.

Ekonomiskt våld begränsar kvinnors handlingsutrymme och kan skapa långvarig ekonomisk utsatthet, vilket i sin tur försvårar möjligheten att lämna destruktiva relationer. Trots detta har ekonomiskt våld länge varit mindre uppmärksammat än andra former av våld, vilket denna studie syftar till att synliggöra och problematisera. Syftet med studien är att belysa socialsekreterares yrkesutövning med fokus på de strategier som används för att identifiera och hantera ekonomiskt våld mot kvinnor i nära relation, samt hur detta arbete påverkas av professionellt handlingsutrymme och organisatoriska förutsättningar. Studien utgår från en hermeneutisk vetenskapsteoretisk ansats och genomfördes med en kvalitativ forskningsdesign. Datainsamlingen bestod av semistrukturerade intervjuer med fyra yrkesverksamma socialsekreterare inom ekonomiskt bistånd och kvinnojour.

Resultatet visar att ekonomiskt våld sällan identifieras genom att den utsatta kvinnan benämner våldet explicit, utan snarare genom socialsekreterarnas tolkning av återkommande ekonomiska mönster såsom skuldsättning, begränsad tillgång till egna medel och partnerkontroll. I pågående relationer söker par ofta ekonomiskt bistånd gemensamt, vilket begränsar kvinnans möjlighet att tala fritt om sin situation och ökar risken för att våldet förblir dolt. Studien visar även att identifiering och hantering i hög grad bygger på individuella bedömningar snarare än standardiserade arbetssätt, samt att organisatoriska begränsningar och bristande samordning påverkar möjligheten till långsiktigt stöd.

Slutsatsen är att ekonomiskt våld framträder som en tolkningskrävande praktik inom socialtjänsten, där socialsekreterarnas professionella omdöme är avgörande samtidigt som deras handlingsutrymme begränsas av organisatoriska ramar. När kvinnor ges språk för sina erfarenheter och möjlighet att förstå sin ekonomiska situation som ett resultat av våld snarare än personliga misslyckanden skapas förutsättningar för ökad handlingskraft. Studien understryker behovet av tydligare riktlinjer, ökad kunskap och mer sammanhållen samverkan för att stärka arbetet mot ekonomiskt våld.

Nyckelord: ekonomiskt våld, våld i nära relationer, socialtjänst, handlingsutrymme, socialsekreterare.

## ABSTRACT

This study examines how economic abuse against women in intimate relationships is identified and addressed within social services. Economic abuse restricts individuals' agency and often creates long-term economic vulnerability yet remains less recognized than other forms of intimate partner violence. The aim of the study is to explore social workers' professional practices in identifying and responding to economic abuse, as well as how this work is shaped by professional discretion and organizational conditions. The study adopts a qualitative approach and is based on semi-structured interviews with four social workers working within financial assistance services and women's support services. A hermeneutic analytical framework was applied to explore how social workers interpret economic patterns, client narratives, and signs of control over time.

The findings show that economic abuse is rarely identified through explicit disclosure by the affected woman, but rather through indirect indicators such as recurring financial difficulties, debt, restricted access to resources, and partner control. Identification emerges as an interpretative process dependent on professional experience and organizational context. Joint applications for financial assistance in ongoing relationships often limit women's ability to speak freely, increasing the risk that abuse remains concealed. The results further demonstrate that economic abuse is frequently normalized and overshadowed by other forms of violence, while organizational constraints and lack of standardized tools contribute to variations in assessment and support. The study highlights how social workers navigate a tension between immediate safety concerns and long-term economic recovery, and how fragmented organizational structures may place additional responsibility on affected women. The findings contribute to a deeper understanding of economic abuse as both a relational and institutional issue, emphasizing the need for clearer guidelines, increased professional training, and more coordinated support systems.

Keywords: economic abuse, intimate partner violence, social services, professional discretion, social work.

# INNEHÅLL

1	INLEDNING .....	5
1.1	Problemformulering .....	7
1.2	Syfte och frågeställningar .....	8
2	TIDIGARE FORSKNING .....	9
2.1	Ekonomiskt våld och dess konsekvenser.....	9
2.2	Ekonomiskt våld som analytisk och separat konstruktion.....	10
2.3	Identifiering och hantering av ekonomiskt våld i professionell praktik .....	11
2.4	Samverkan och stödinsatser .....	12
2.5	Positionering av föreliggande studie.....	12
3	TEORETISKA PERSPEKTIV .....	13
3.1	Feministiskt teori.....	13
3.2	Makt, resurser och handlingsutrymme .....	15
4	METOD .....	16
4.1	Metodval .....	16
4.2	Urval .....	17
4.3	Utförandet av intervjuer .....	17
4.4	Analysmetod .....	18
4.5	Etiska övervägande i studien .....	18
4.6	Studiens trovärdighet .....	19
5	RESULTAT OCH ANALYS.....	21
5.1	Socialsekreterarens identifiering av ekonomiskt våld.....	21
5.2	Socialsekreterarnas arbetsmetoder och bedömningsinstrument .....	24
5.3	Socialsekreterare hantering av ekonomiskt våld.....	26
5.4	Strukturella förutsättningar och utvecklingsbehov.....	28
6	DISKUSSION .....	30
6.1	Identifiering av ekonomiskt våld.....	30
6.2	Socialtjänstens hantering av ekonomiskt våld .....	32
6.3	Organisatoriska förutsättningar och behov av förändring .....	33
6.4	Studiens kunskapsbidrag.....	34
6.5	Studiens begränsningar och förslag på fortsatt forskning.....	35
6.6	Praktiska implikationer .....	35
7	SLUTSATS .....	36
	REFERENSLISTA .....	37

Samtycke.....	42
Bakgrundsinformation.....	43
Ekonomiskt våld i nära relationer .....	43

**BILAGOR**

# 1 INLEDNING

Våld förekommer i många former och långt ifrån alla våldshandlingar ger synliga fysiska spår. Våld kan uttryckas genom brottsliga handlingar såsom misshandel, olaga hot, olaga tvång, ofredande, sexuellt ofredande, förtal, skadegörelse och hemfridsbrott, men även genom ekonomiskt våld (Jämställdhetsmyndigheten, 2025b). I Sverige har ekonomiskt våld länge varit ett relativt marginellt beforskat fenomen inom ramen för studier av våld i nära relationer och mäns våld mot kvinnor (Riksrevisionen, 2025).

Ekonomiskt våld utgörs av en heterogen uppsättning strategier som syftar till att inskränka individens ekonomiska handlingsutrymme. Genom ekonomisk kontroll styrs den andres finansiella resurser och dagliga utgifter, vilket skapar en beroendeställning. Ekonomiskt våld kan även ta sig uttryck genom inkomstsabotage, där individens möjligheter till självförsörjning via arbete eller studier aktivt undermineras, samt genom ekonomisk exploatering såsom missbruk av den andres kreditvärdighet eller juridiska person, exempelvis genom påtvingad skuldsättning eller oegentligheter vid bolagsbildning. När dessa handlingar ingår i upprepade kränkningar av en individs integritet kan brottsrubriceringar såsom olaga förföljelse eller grov fridskränkning aktualiseras. Om gärningarna begås av en man mot en kvinna som han har eller tidigare har varit gift med eller sammanboende med kan de rubriceras som grov kvinnofridskränkning, vilket speglar det könsspecifika makt- och kontrollperspektivet i nära relationer (Jämställdhetsmyndigheten, 2025b).

Sverige ratificerade Istanbulkonventionen 2014 och har därmed åtagit sig att förebygga och bekämpa även ekonomiskt våld. Konventionen, formellt benämnd Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och våld i hemmet, antogs 2011 och trädde i kraft 2014. Den är juridiskt bindande och syftar till att skydda kvinnor mot alla former av könsbaserat våld samt säkerställa effektiva förebyggande, skyddande och rättsliga åtgärder. Konventionen omfattar fysisk, psykisk, sexuell och ekonomisk misshandel och understryker att kvinnor löper större risk än män att utsättas för våld i hemmet, vilket även bekräftas av empiriska studier. Det sjätte jämställdhetspolitiska delmålet utgår från problemformuleringen mäns våld mot kvinnor. Mot denna bakgrund inkluderar studien ekonomiskt våld i hemmet i bred bemärkelse, men riktar sitt analytiska fokus mot mäns ekonomiska våld mot kvinnor, i enlighet med Sveriges konventionsåtaganden (Riksrevisionen, 2025).

Nationell statistik visar att våld i nära relationer utgör ett omfattande samhällsproblem. Under 2022 rapporterade 13,6 procent av befolkningen i åldern 16–84 år utsatthet för någon form av våld i en nära relation, där en större andel kvinnor än män uppgav att de blivit utsatta, 15,2 respektive 11,7 procent (Brå, 2025). Den mest frekventa formen av våld utövas av män och riktas ofta mot kvinnliga partner eller tidigare partner. Mäns våld mot kvinnor kan förstås som en konsekvens av långvarig patriarkal överordning, där normer kring maskulinitet och socialt konstruerade föreställningar om manlighet bidrar till våldets

förekomst globalt. Detta våld förekommer relativt oberoende av faktorer såsom etnicitet, social bakgrund, klass, sexualitet, ålder eller funktionsförmåga (WHO, 2024; Jämställdhetsmyndigheten, 2025a).

Myndighetsgranskningar visar att arbete mot ekonomiskt våld i viss utsträckning har initierats, men att insatserna ofta är kopplade till specifika regeringsuppdrag snarare än integrerade och långsiktigt institutionaliserade delar av ordinarie verksamhet. Samtidigt framhålls behovet av ökad normativ tydlighet från regeringen (Riksrevisionen, 2025). Ekonomiskt våld definieras som handlingar genom vilka en individ utövar makt, kontroll eller tvång över en annan persons ekonomiska resurser och ekonomiska självständighet (Riksrevisionen, 2025; Jämställdhetsmyndigheten, 2025).

Ekonomiskt våld kan fortsätta och i vissa fall förvärras efter en separation och ta sig uttryck genom trakasserier, stalking, ryktesspridning och sabotage av kvinnans sociala relationer. Förövaren kan även manipulera myndigheter och använda barnen som ett medel för fortsatt kontroll. I vissa fall tvingas kvinnor och barn leva med skyddade personuppgifter, vilket får omfattande konsekvenser för deras livssituation, och det finns risk för röjning av dessa uppgifter med allvarliga följder (Ödman, 2023, s. 32). Genom att vara uppmärksam på och ställa frågor om erfarenheter av våld kan våldsutsatthet identifieras. Tidig upptäckt och tidiga insatser bidrar till att minska lidande och förebygga negativa konsekvenser, samtidigt som frågor om våld signalerar att stöd finns att tillgå, både för våldsutsatta och för personer som utövar våld (Ödman, 2023, s. 45).

## **1.1 Problemformulering**

Personalens kunskap och kompetens utgör en central förutsättning för socialtjänstens möjligheter att identifiera och förstå våldsproblematik samt att på ett respektfullt sätt ta upp frågor om våld med berörda individer. Förmågan att hantera svar som rör våldsutsatthet eller våldsutövande förutsätter relevant utbildning och etablerade arbetssätt. Enligt HSLF-FS 2025:40 bör personal som arbetar med handläggning och uppföljning av ärenden enligt socialtjänstlagen (SoL) ha kunskap om ekonomiskt våld och andra former av övergrepp, och i många fall socionomexamen. Vid handläggning av ärenden som rör äldre personer eller personer med funktionsnedsättning rekommenderas socionomexamen eller social omsorgsexamen enligt tidigare studieordning (Socialstyrelsen, 2025; Ödman, 2023, s. 126).

Tillgång till relevant kunskap i kombination med systematiserade arbetssätt och etablerade rutiner bidrar till att verksamheter i högre grad kan upptäcka och synliggöra våld. Upptäckt och synliggörande är avgörande för att möjliggöra insatser i form av stöd, hjälp och vård för både barn och vuxna som utsätts för våld (Socialstyrelsen, 2025; Ödman, 2023, s. 45). Våld i nära relationer förekommer i alla delar av samhället, men kvinnor löper större risk att utsättas för allvarligt och återkommande våld, och risken för ekonomiskt våld är högre i vissa grupper (Ödman, 2023, s. 22).

En väsentlig del av det offentliga ansvaret för stöd till våldsutsatta är förlagt till kommunal och regional nivå och omfattar bland annat ekonomiskt bistånd, boendelösningar samt hälso- och sjukvårdsinsatser (Riksrevisionen, 2025). Enligt socialtjänstlagen föreligger en

skyldighet att tillhandahålla ändamålsenligt stöd till individer som utsatts för våld (1 kap. 1 §; 5 kap. 11 § SoL) (Socialrätt, 2024). Kommunerna har därutöver ett övergripande ansvar för att säkerställa att enskilda ges tillgång till det stöd och den hjälp som deras situation kräver (Riksrevisionen, 2025). Trots detta har ekonomiskt våld länge behandlats som en del av psykiskt våld, vilket bidragit till att denna våldsform fått begränsad uppmärksamhet i det praktiska arbetet. Bristande prioritering av stödinsatser för kvinnor som utsätts för ekonomiskt våld riskerar att leda till kvarstående ekonomisk utsatthet, försämrad fysisk och psykisk hälsa samt svårigheter att lämna destruktiva relationer (Riksrevisionen, 2025). I jämförelse med fysiskt, psykiskt och sexuellt våld är ekonomiskt våld ett mindre etablerat begrepp, vilket har skapat oklarheter kring dess ställning inom det offentliga arbetet mot mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer.

Maktutövning och kontroll utgör centrala komponenter i våld i nära relationer, där olika våldsformer ofta samverkar och ömsesidigt förstärker varandra. Myndighetsgranskningar visar att ekonomiskt våld kan anta en mångfald av uttrycksformer och att problematiken är komplex, vilket pekar på behovet av samordnade insatser över flera politik- och verksamhetsområden (Riksrevisionen, 2025).

Ekonomiskt våld är en etablerad men länge relativt osynliggjord form av våld i nära relationer, som under senare år fått ökad uppmärksamhet. För den utsatta kan detta få omfattande och långvariga konsekvenser i form av ekonomisk utsatthet och ökad risk för ohälsa. Uppskattningar visar att minst var åttonde kvinna i Sverige någon gång utsatts för ekonomiskt våld av en partner, och forskning visar att ekonomiskt våld i hög grad samvarierar med fysiskt våld (Riksrevisionen, 2025).

Studien har sin huvudsakliga inriktning på ekonomiskt våld mot kvinnor inom nuvarande och tidigare parrelationer, samtidigt som det uppmärksammas att denna form av våld även kan förekomma i andra nära relationer, såsom mellan föräldrar och barn. Trots den ökade uppmärksamheten saknas fortfarande tillräcklig kunskap om hur ekonomiskt våld identifieras och hanteras i socialtjänstens praktiska vardag, där bedömningar ofta sker under tidspress och utan särskilda verktyg. Socialsekreterare intar därmed en central men hittills relativt outforskad roll i upptäckten av ekonomiskt våld, vilket utgör utgångspunkten för föreliggande studie. Mot bakgrund av den begränsade kunskapen om hur ekonomiskt våld identifieras och hanteras i socialtjänstens praktiska vardag, samt socialsekreterarnas centrala roll i detta arbete, finns ett behov av att närmare undersöka deras yrkesutövning i mötet med kvinnor som utsatts för ekonomiskt våld. Särskilt relevant är att belysa vilka strategier som används i identifierings- och hanteringsprocesser samt hur detta arbete påverkas av organisatoriska och professionella förutsättningar.

## **1.2 Syfte och frågeställningar**

Syftet med studien är att belysa socialsekreterares yrkesutövning med fokus på de strategier som tillämpas för att identifiera och hantera ekonomiskt våld mot kvinnor i nära relation, samt hur detta arbete påverkas av professionellt handlingsutrymme och organisatoriska förutsättningar. Studien avgränsas geografiskt till Västmanland och Södermanland och

omfattar yrkesverksamma inom fyra socialtjänstens enheter för ekonomiskt bistånd och kvinnojour.

Utifrån detta syfte har följande forskningsfrågor formulerats:

- Hur identifierar och bedömer socialsekreterare indikatorer på ekonomiskt våld mot kvinnor i nära relation i samband med kvinnors kontakt med socialtjänsten?
- Vilka arbetsmetoder används för att säkerställa korrekt identifiering?
- När ekonomiskt våld har identifierats, hur arbetar socialsekreterare med att hantera situationen och vilka insatser erbjuds kvinnorna?

## 2 TIDIGARE FORSKNING

I detta avsnitt sammanställs och problematiseras tidigare forskning om ekonomiskt våld i nära relationer med särskilt fokus på hur fenomenet förstås, identifieras och hanteras. Avsnittet är strukturerat tematiskt för att tydliggöra både likheter och skillnader mellan olika studier samt för att visa hur föreliggande studie positionerar sig i relation till det befintliga forskningsfältet. Genomgående betonas hur förståelsen av ekonomiskt våld har utvecklats över tid och vilka implikationer detta får för socialt arbete och professionell praktik.

### ***2.1 Ekonomiskt våld och dess konsekvenser***

Bruno (2019) framhåller att ekonomiskt våld är en central men ofta osynliggjord form av våld i nära relationer som får långtgående konsekvenser för kvinnors ekonomiska självständighet. Hon visar hur ekonomiskt våld historiskt sett har fått mindre uppmärksamhet än fysiskt och psykiskt våld, bland annat eftersom det inte alltid lämnar synliga skador och därför varit svårare att uppmärksamma och problematisera. Detta har bidragit till att ekonomiskt våld länge har betraktats som ett privat eller ”vardagligt” problem snarare än som en allvarlig form av våldsutövning.

På liknande sätt visar Stylianou (2018) att ekonomiskt våld sällan förekommer isolerat utan ofta samvarierar med psykiskt och fysiskt våld, vilket gör att det bör förstås som en del av ett bredare mönster av kontroll och maktutövning. Hon betonar att ekonomiskt våld ofta används som ett strategiskt medel för att begränsa kvinnors handlingsutrymme och möjligheter att lämna en våldsam relation. Detta innebär att ekonomiskt våld inte bara är en ekonomisk fråga, utan också en fråga om makt, beroende och autonomi.

Samtidigt finns skillnader i hur forskningen betonar konsekvenserna av ekonomiskt våld. Bruno (2019) lägger stor vikt vid de materiella följderna, såsom skuldsättning, begränsad tillgång till egna medel, ekonomisk beroendeställning och försvårade möjligheter till arbete

eller utbildning. Hon visar hur kvinnor som utsätts för ekonomiskt våld ofta hamnar i långvarig ekonomisk utsatthet även efter att relationen har upphört, exempelvis genom skulder som partnern ådragit dem eller förstörd kreditvärdighet.

Stylianou (2018) betonar i högre grad de psykosociala konsekvenserna, såsom skam, skuld, rädsla och minskat handlingsutrymme. Hon visar hur ekonomiskt våld kan leda till att kvinnor internaliserar känslor av otillräcklighet och beroende, vilket ytterligare försvårar möjligheten att söka hjälp eller bryta upp från en våldsamt relation. Tillsammans visar dessa studier att ekonomiskt våld både påverkar kvinnors konkreta livsvillkor och deras subjektiva upplevelse av valmöjligheter.

Eriksson och Ulmestig (2021) bidrar med ett svenskt sammanhang och visar hur kvinnors ekonomiska utsatthet ofta förstärks av strukturella faktorer, såsom välfärdssystemets utformning och socialtjänstens bedömningspraktiker. De visar exempelvis hur regler kring ekonomiskt bistånd, skuldsanering och bostadsmarknad kan försvåra för våldsutsatta kvinnor att återfå ekonomisk självständighet. Deras resultat indikerar att ekonomiskt våld inte enbart kan förstås som ett individuellt relationsproblem utan också som ett socialt och institutionellt fenomen som formas av samhälleliga strukturer.

Sammantaget visar forskningen att ekonomiskt våld måste förstås på flera nivåer: som en individuell erfarenhet av kontroll och beroende, som en relationell maktpraktik i nära relationer och som ett strukturellt problem som påverkas av välfärdssystem och sociala institutioner. Trots denna omfattande kunskap kvarstår dock en betydande forskningslucka kring hur ekonomiskt våld uppmärksammas och hanteras i praktiken inom socialtjänsten. Merparten av forskningen, särskilt hos Bruno (2019) och Stylianou (2018), utgår från kvinnors erfarenheter av utsatthet. Detta har varit avgörande för att synliggöra fenomenet, men det innebär också att vi vet mindre om hur professionella aktörer, särskilt socialsekreterare, förstår och arbetar med ekonomiskt våld i sitt dagliga arbete.

## ***2.2 Ekonomiskt våld som analytisk och separat konstruktion***

En central diskussion i forskningen handlar om huruvida ekonomiskt våld bör betraktas som en egen form av våld eller som en del av andra våldsformer. Bruno (2019) argumenterar tydligt för att ekonomiskt våld bör betraktas som en egen form av våld som kräver specifika begrepp, metoder och insatser. Hon menar att utan en tydlig begreppslig avgränsning riskerar ekonomiskt våld att förbises eller reduceras till en sidoaspekt av fysiskt eller psykiskt våld. Enligt Bruno är det därför nödvändigt att utveckla särskilda verktyg och riktlinjer för att identifiera och hantera ekonomiskt våld i professionell praktik.

Stylianou (2018) intar delvis en annan position genom att betona att ekonomiskt våld är så tätt sammanflätat med andra våldsformer att det bör analyseras som en integrerad del av ett övergripande mönster av kontroll. Hon menar att en alltför strikt uppdelning mellan olika våldsformer riskerar att osynliggöra hur våldet fungerar som ett sammanhängande system av maktutövning där ekonomiska, fysiska och psykiska strategier samverkar. Ur detta perspektiv är det viktigare att förstå helheten i våldet än att isolera enskilda former.

Eriksson och Ulmestig (2021) placerar sig mellan dessa perspektiv genom att visa hur ekonomiskt våld både kan analyseras som ett specifikt fenomen och som en del av bredare strukturella maktrelationer. De argumenterar för att ekonomiskt våld behöver synliggöras som en egen problematik inom socialtjänsten, men samtidigt förstås i relation till andra former av våld och till de institutionella ramar som styr socialt arbete. Deras analys visar att hur ekonomiskt våld förstås får direkta konsekvenser för vilka insatser som anses lämpliga och legitima inom socialtjänsten.

Föreliggande studie positionerar sig i linje med Eriksson och Ulmestig (2021) genom att betrakta ekonomiskt våld som både en särskild och relationell form av våld. Detta innebär att ekonomiskt våld analyseras som ett eget fenomen med specifika uttryck och konsekvenser, samtidigt som det förstås i relation till andra former av våld och strukturella maktordningar. Denna dubbla förståelse möjliggör en mer nyanserad analys av hur socialsekreterare uppfattar och hanterar ekonomiskt våld i praktiken.

### ***2.3 Identifiering och hantering av ekonomiskt våld i professionell praktik***

Forskning om socialt arbete med våld i nära relationer visar generellt att identifiering av våld är en komplex process som påverkas av både organisatoriska och individuella faktorer. Eriksson och Ulmestig (2021) visar att socialsekreterare ofta befinner sig i ett spänningsfält mellan formella riktlinjer och professionellt handlingsutrymme. De framhåller att socialsekreterare har ett stort ansvar att göra kvalificerade bedömningar, men samtidigt begränsas av tidsbrist, resursbrist och otydliga riktlinjer. Detta skapar en situation där identifiering av våld i hög grad blir beroende av den enskilda handläggarens erfarenhet och tolkning.

När det gäller ekonomiskt våld specifikt visar Bruno (2019) att detta ofta är svårare att identifiera än fysiskt våld, eftersom det inte alltid lämnar synliga spår. Hon menar att professionella aktörer ibland saknar tillräckliga verktyg och kunskap för att systematiskt upptäcka ekonomiskt våld, vilket kan leda till att problemet osynliggörs eller prioriteras lägre än andra former av våld. Detta kan i sin tur innebära att våldsutsatta kvinnor inte får det stöd de behöver i rätt tid.

Stylianou (2018) visar samtidigt att socialarbetare ofta utvecklar informella strategier för att uppmärksamma ekonomisk utsatthet, exempelvis genom att uppmärksamma återkommande skulder, begränsad tillgång till egna medel eller tecken på partnerstyrd ekonomi. Hon visar hur dessa bedömningar ofta bygger på subtila signaler och professionell intuition snarare än på standardiserade bedömningsinstrument. Detta tyder på att identifiering av ekonomiskt våld i praktiken ofta är en tolkningsprocess snarare än en mekanisk tillämpning av regler.

Här framträder en tydlig spänning i forskningsfältet: Eriksson och Ulmestig (2021) betonar behovet av tydligare riktlinjer och verktyg för att säkerställa rättssäkra och likvärdiga bedömningar, medan Stylianou (2018) framhåller vikten av professionell flexibilitet och kontextuell förståelse i mötet med våldsutsatta kvinnor. Denna spänning belyser en central

utmaning för socialtjänsten: hur man kan kombinera strukturerade arbetssätt med utrymme för individuella bedömningar.

## ***2.4 Samverkan och stödinsatser***

Forskningen visar att arbetet med våldsutsatta kvinnor ofta kräver samverkan mellan flera aktörer, såsom socialtjänst, kvinnojourer, skuldrådgivning och hälso- och sjukvård. Eriksson och Ulmestig (2021) visar dock att denna samverkan i praktiken ofta är fragmenterad, vilket kan leda till att ansvaret för att samordna insatser i stor utsträckning hamnar på den utsatta kvinnan själv. Detta kan vara särskilt problematiskt för kvinnor som redan befinner sig i en utsatt och stressande situation.

Bruno (2019) framhåller att insatser vid ekonomiskt våld ofta fokuserar på akuta behov, såsom ekonomiskt bistånd eller tillfälligt boende, snarare än på långsiktiga strukturella lösningar. Hon menar att detta riskerar att individualisera ett i grunden strukturellt problem, där kvinnors ekonomiska utsatthet behandlas som ett personligt misslyckande istället för som en konsekvens av våld och ojämlika maktrelationer. Detta perspektiv problematiserar hur socialtjänstens insatser ibland kan reproducera snarare än motverka strukturell ojämlikhet.

Stylianou (2018) betonar samtidigt att ekonomiskt bistånd och praktiskt stöd kan vara avgörande som första steg för att skapa trygghet och möjliggöra vidare förändringsarbete. Hon visar hur ekonomisk stabilitet ofta är en förutsättning för att våldsutsatta kvinnor ska kunna fatta beslut om sin framtid och ta steg mot självständighet. Dessa perspektiv visar att stödinsatser kan ha både begränsningar och möjligheter beroende på hur de utformas och implementeras.

## ***2.5 Positionering av föreliggande studie***

Sammantaget visar den tidigare forskningen (Bruno 2019; Stylianou 2018; Eriksson & Ulmestig 2021) att ekonomiskt våld är ett omfattande och komplext problem som påverkar kvinnors livsvillkor på flera nivåer. Samtidigt finns det en tydlig kunskapslucka när det gäller hur ekonomiskt våld identifieras och hanteras i socialtjänstens praktiska vardag.

Föreliggande studie bidrar till forskningsfältet genom att flytta fokus från de våldsutsatta kvinnornas erfarenheter (vilket dominerar hos Bruno och Stylianou) till socialsekreterarnas professionella perspektiv. Genom att analysera hur socialsekreterare uppfattar, identifierar och arbetar med ekonomiskt våld ger studien ny kunskap om de organisatoriska och professionella förutsättningar som formar socialtjänstens arbete.

Till skillnad från tidigare forskning, som främst har belyst ekonomiskt våld ur ett brukarperspektiv eller på en övergripande strukturell nivå (Bruno 2019; Stylianou 2018), erbjuder denna studie en inblick i hur fenomenet hanteras i praktiken inom socialtjänsten. Därmed kompletterar studien Eriksson och Ulmestigs (2021) organisatoriska perspektiv genom att tillföra fördjupade intervjuer med socialsekreterare om deras konkreta bedömningar och arbetssätt. Genom detta bidrar studien även med kunskap om hur

socialsekreterare identifierar ekonomiskt våld, vilka bedömningar de gör och hur deras handlingsutrymme påverkar arbetet med våldsutsatta kvinnor.

### **3 TEORETISKA PERSPEKTIV**

I detta avsnitt redogör jag för studiens teoretiska ramverk, vilket vilar på feministisk teori, som problematiserar könade maktstrukturer och intersektionella former av förtryck. Det feministiska teoretiska perspektivet kompletteras av den hermeneutiska ansatsen som ifrågasätter etablerade epistemologiska antaganden och som problematiserar kunskapsproduktion, diskurser och maktrelationer i det senmoderna samhället. De teoretiska influenserna som diskuterats har kollektivt bidragit till utvecklingen av ett analytiskt ramverk inom socialt arbete som primärt betonar social förändring som central målsättning inom socialt arbete (Davidsson, et al., 2025).

#### **3.1 *Feministiskt teori***

Feministisk teori inom socialt arbete syftar till att främja social förändring och analysera kvinnors förtryck i olika samhällen. Social förändring ses som en process som sker genom samarbetsinriktad dialog och grupparbete, med målet att skapa medvetenhet om de sociala frågor som påverkar kvinnors relationer. Teorin betonar att sociala roller inte är biologiska eller naturliga, utan socialt konstruerade, präglade av normer och förväntningar som är specifika för vissa samhälleliga positioner. Eftersom dessa roller är skapade och upprätthålls av samhället, är de också föränderliga över tid. Könroller är centrala för att förstå maktrelationer, och de fungerar som ideologiska mekanismer som stödjer och bevarar maktordningar genom att dölja deras materiella och strukturella fundament. För att analysera kön som en maktrelation behövs begrepp och metoder som tillåter studier på system- och strukturell nivå. Feministisk teori framhåller också att kvinnor och barn ofta har placerats i skuggan av mannen som norm när det gäller klassposition (Meeuwisse, et al., 2024).

Feministiskt teori indikerar att beslutsfattandet inte enbart är en mekanisk tillämpning av normativa riktlinjer, utan innefattar professionella bedömningar där tolkningar av policy, värderingar och situerade överväganden samspelar och därigenom genererar variation i praktiken (Hyden, 1995; Hussenius, 2023 i Meeuwisse, et al., 2024).

Ett nyckelbegrepp i feministisk teori är kön som variabel, som syftar på biologiska skillnader. Genus, som också är ett viktigt begrepp i feministisk teori, handlar om sociala och kulturella föreställningar om vad som anses manligt och kvinnligt. Begreppet könsmaktsordning och genussystem har använts för att visa hur man och det som definieras som manligt överordnas medan kvinnor och det som definieras som kvinnligt blivit underordnat (Meeuwisse, et al., 2024).

Ett annat viktigt nyckelbegrepp i feministisk teori är jämställdhet som syftar på att kvinnor och män ska ha samma rättigheter, skyldigheter och möjligheter i samhället. Jämställdhet tillmättes tidigt ett egenvärde i nordiskt socialpolitik, bland annat Alma Myrdal politiska visioner kretsade kring kvinnornas deltagande i lönearbete som en viktigt steg mot jämställdhet (Meeuwisse, et al., 2024). Det är relevant att uppmärksamma att män, i Sverige liksom i många andra länder, i genomsnitt har högre inkomster än kvinnor. Därmed får frågan om ekonomiskt våld mot kvinnor tydliga könade dimensioner (SCB, 2021).

Feministisk teori utgår från att sociala roller inte är naturliga utan samhälleligt konstruerade, bestående av normer och förväntningar kopplade till specifika sociala positioner. Dessa roller är därför möjliga att förändra. Könroller fungerar som ideologiska verktyg som bidrar till att reproducera maktordningar och förtryck genom att osynliggöra deras materiella och strukturella förutsättningar. Kön har förstås här som den position som förväntningar och normer är knutna till. Det är alltså en roll man kan gå in och spela mer eller mindre. För att synliggöra kön som en maktrelation krävs analytiska begrepp som möjliggör studier på system- och strukturnivå. Ur detta perspektiv belyses hur kvinnor och barn traditionellt har tilldelats samma klassposition som mannen (Meeuwisse, et al., 2024).

Intersektionalitet utgör ett teoretiskt och metodologiskt perspektiv för att analysera hur sammanflätade maktstrukturer organiserar sociala relationer och formar individers livsvillkor i olika samhälleliga kontexter och hur olika maktordningar (kön, klass, etnicitet, sexualitet, funktionsvariation m.m.) samverkar och förstärker varandra (Meeuwisse, et al., 2024, Mattsson, 2022). Som analytiskt verktyg synliggör intersektionalitet hur sociala kategoriseringar såsom ras, klass, kön, sexualitet, nationell tillhörighet, funktionalitet, etnicitet och ålder är ömsesidigt konstituerande och därigenom producerar specifika positioner i det sociala rummet. Perspektivet möjliggör en fördjupad förståelse av den komplexitet som präglar både samhälleliga ordningar och enskilda aktörers erfarenheter, genom att belysa hur multipla maktdimensioner samverkar, korsar varandra och får materiella och symboliska konsekvenser i vardagslivet. Intersektionalitet kan därmed förstås som ett övergripande ramverk för att konceptualisera och empiriskt undersöka samtida och dynamiska former av ojämlikhet (Collins & Bilge, 2022 i Meeuwisse, et al., 2024). Samhället, genom sina institutionella strukturer, formar och begränsar individers möjliga handlingar och val (Mattsson, 2022).

Att intersektionalitet blivit ett inflytelserikt perspektiv inom feministisk forskning beror dels på analyser som fokuserar på enskilda sociala kategoriseringar kritiserats för att ge en förenklad bild av maktrelationer och leda till felaktiga antaganden om att kategoriseringen till en viss grupp delar samma erfarenheter, dels på grund att varje person genomkorsas av en mängd olika strukturer och maktaxlar och strukturerna påverkar varandra på ett sådant sätt att erfarenheten från en struktur påverkas och förändras av erfarenhet från andra strukturer. Till exempel, erfarenhet att vara kvinna kan uppfattas annorlunda när flera diskrimineringsfaktorer spelar in, ålder, etnicitet, ras, religion eller klass (Mattsson, 2022).

I föreliggande studie används feministisk teori och intersektionalitet som analytiska verktyg för att förstå hur ekonomiskt våld mot kvinnor formas i skärningspunkten mellan kön, ekonomi och institutionella strukturer. Perspektiven möjliggör en analys av hur kvinnors

ekonomiska utsatthet riskerar att individualiseras i mötet med socialtjänsten, samtidigt som könade maktordningar påverkar både våldsutövningens uttryck och professionella bedömningar. Detta teoretiska ramverk används därmed för att tolka hur socialsekreterare identifierar ekonomiskt våld samt hur kvinnors positioner förstås och hanteras inom ramen för välfärdssystemet.

### **3.2 Makt, resurser och handlingsutrymme**

Begreppen makt, resurser och professionellt handlingsutrymme används i studien för att analysera hur socialsekreterares möjligheter att identifiera och hantera ekonomiskt våld formas av organisatoriska ramar och institutionella villkor. Fokus riktas mot hur tillgången till materiella resurser, såsom ekonomiskt bistånd, samtidigt utgör ett stöd till våldsutsatta kvinnor och ett uttryck för myndighetsmakt. Meeuwisse m.fl. (2024) betonar att socionomer utgör en institutionaliserad profession genom att deras yrkesutövning vilar på en statligt reglerad akademisk examen och en kunskapsbas som grundas i vetenskapligt producerad teori, empirisk forskning och beprövad erfarenhet i enlighet med högskoleförordningens principer. Professionens praktik präglas samtidigt av ett situerat och organisatoriskt villkorat handlingsutrymme, där omfattningen av socionomers autonomi och möjligheter till självständigt agerande varierar beroende på verksamhetskontext och de specifika arbetsuppgifter som strukturerar det professionella fältet.

Samtidigt bör det understrykas att den enskilda socialarbetaren liksom den kollektiva arbetsgruppen ofta disponerar över ett betydande handlingsutrymme inom de ramar som organisationens formella regelverk stipulerar. Särskilt inom det ekonomiska biståndets verksamhetsfält har forskning visat att handläggare i praktiken erhåller omfattande möjligheter att påverka både biståndets omfattning och dess konkreta utformning (Hyden, 1995; Hussenius, 2023 i Meeuwisse, et al., 2024).

Enligt Meeuwisse, (et al., 2024) utgör människobehandlande organisationer kontrollen över materiella, symboliska och institutionellt sanktionerade resurser en central mekanism genom vilken relationen mellan profession och klient struktureras. De resurser som efterfrågas av eller är av direkt betydelse för klienterna exempelvis ekonomiskt bistånd, vårdinsatser eller myndighetsbeslut är inte enbart operationella verktyg, utan fungerar som bärare av organisatoriskt definierad auktoritet. Tillgången till, och fördelningen av, dessa resurser innebär således att maktutövningen är konstitutivt förankrad i organisationens normativa, juridiska och administrativa ordningar, snarare än i individens intentioner eller personliga dispositioner. Socialarbetarens, främst socionomernas maktposition bör därför förstås som strukturellt emergent: den uppstår inom ramarna för organisationens regleringssystem, där formella mandat, rutinerade beslutsprocesser och institutionella logiker samverkar för att definiera vad som räknas som legitima handlingar och bedömningar. Ett illustrativt exempel är beslutsfattandet kring ekonomiskt bistånd, där såväl prövningen av rätten till stöd som fastställandet av biståndets nivå är strikt inbäddade i organisatoriska befogenheter och rättsliga föreskrifter. Den existerande sociala och organisatoriska ordningen synliggör hur maktutövning i människobehandlande organisationer är djupt strukturellt och institutionellt villkorad, och hur professionella aktörers handlingsutrymme därigenom både möjliggörs och

begränsas av organisationens övergripande maktstrukturer (Freidenvall & Jansson, et al., 2010; Lundgren, 2012; Meeuwisse, et. al, 2024).

Sammantaget möjliggör kombinationen av feministisk teori och teorier om professionellt handlingsutrymme en analys av ekonomiskt våld som både relationellt och institutionellt fenomen. Ramverket används i resultat- och analysavsnittet för att belysa hur socialsekreterare navigerar mellan strukturella begränsningar och individuella bedömningar, samt hur deras professionella omdöme påverkar kvinnors möjligheter till stöd och ökad handlingskraft.

## **4 METOD**

I detta avsnitt redogörs för studiens metodologiska utformning. Framställningen omfattar den hermeneutiska vetenskapliga ansats som ligger till grund för studien, val av datainsamlingsmetod och urvalsstrategi, det praktiska tillvägagångssättet, den analytiska proceduren samt de forskningsetiska överväganden som gjorts. Avsnittet avslutas med en metoddiskussion.

### **4.1 Metodval**

Studiens metodologiska utgångspunkt utgörs av en kvalitativ intervjustudie, i vilken fyra semistrukturerade intervjuer med yrkesverksamma socialsekreterare genomförts.

I denna studie utgör hermeneutisk vetenskaplig ansats den centrala utgångspunkten för analysen och belyser hur socionomer navigerar mellan formella regler, organisatoriska riktlinjer och klienters behov, samt hur handlingsutrymme konstrueras och förhandlas i praktiken. Genom denna lins blir det möjligt att analysera hur socialsekreterare tolkar och implementerar policy, samt hur socialsekreterare förhåller sig till organisatoriska och strukturella begränsningar.

Analysen genomfördes med ett hermeneutiskt förhållningssätt. De semistrukturerade intervjuerna transkriberades ordagrant och lästes igenom flera gånger för att skapa en helhetsförståelse. Därefter identifierades meningsbärande delar i materialet som tolkades i relation till studiens syfte. Den hermeneutiska analysen präglas av en tolkande förståelse där mening skapas genom en kontinuerlig rörelse mellan del och helhet, i nära relation till kontext och forskarens förförståelse, det vill säga, den hermeneutiska cirkeln (Dahlberg, 1997). Hermeneutisk analys tog sin utgångspunkt i att förståelse är grunden för all tolkning. Analysen syftade inte till att förklara i kausal mening, utan till att förstå innebörden av mänskliga erfarenheter, handlingar eller texter. Valet av hermeneutisk analys grundades i författarens förförståelse av ekonomiskt våld mot kvinnor. Denna förförståelse betraktades som en analytisk tillgång som bidrog till en fördjupad och nyanserad tolkning av empirin, det vill säga intervjuerna och deras transkriptioner.

En hermeneutisk analys möjliggör en fördjupad förståelse av socialsekreterarens subjektiva perspektiv och reflektioner, vilket är avgörande för att belysa variationer i yrkesverktyg och professionellt handlingsutrymme. Enligt Bryman (2025) har hermeneutik sitt ursprung i teologin och används inom samhällsvetenskapen som ett teoretiskt och metodologiskt perspektiv inriktat på förståelse och tolkning av mänskliga handlingar och upplevelser.

En kvalitativ intervjustudie är väl lämpad för att uppnå studiens syfte, eftersom fokus ligger på de intervjuades erfarenheter och perspektiv i det komplexa sociala arbetet med kvinnor som har utsatts för ekonomiskt våld. Genom att samtliga informanter tillfrågades om likartade tematiska områden skapas förutsättningar för jämförbarhet i datamaterialet, samtidigt som intervjuformen tillåter fördjupning, flexibilitet och utveckling av resonemang hos de enskilda intervjuande genom följdfrågor och nyanserade utsagor.

Analysen har genomförts hermeneutiskt genom en växelverkan mellan del och helhet, där intervjuer först analyserades individuellt och därefter samlades till övergripande meningsstrukturer. Genom denna process har återkommande mönster identifierats i socialsekreterarnas berättelser, vilket möjliggjort en fördjupad förståelse av hur ekonomiskt våld uppmärksammas och hanteras i praktiken.

## **4.2 Urval**

Studien riktade sig mot socialsekreterare verksamma inom socialtjänsten för att undersöka erfarenheter av arbete med ärenden som innefattar ekonomiskt våld i nära relation. Totalt genomfördes fyra semistrukturerade intervjuer med fyra socialsekreterare, fördelade över tre kommuner, vilket möjliggjorde insamling av empiriskt material från olika organisatoriska och geografiska kontexter.

Deltagarnas arbetsuppgifter och yrkesroller varierade beroende på kommunernas organisatoriska struktur och den specifika enhet inom socialtjänsten där de var verksamma. Trots dessa variationer förenades samtliga deltagare av erfarenhet av att handlägga ärenden med ekonomiskt våld i nära relationer, vilket möjliggör en analys av både gemensamma mönster och skillnader i arbetspraktiker.

## **4.3 Utförandet av intervjuer**

Samtliga intervjuer genomfördes digitalt, ett val som gjordes i dialog med de tilltänkta deltagarna för att säkerställa både tillgänglighet och praktiska förutsättningar. Efter det initiala urvalet kontaktades berörda kommuner via e-post och jag hänvisades därifrån vidare till ansvariga verksamheter och relevanta yrkesfunktioner. I den inledande kontakten bifogades ett informationsbrev (Bilaga 1), vilket presenterade studiens syfte, upplägg och etiska överväganden. Detta resulterade i att fyra socialsekreterare från tre olika kommuner önskade att medverka. Efter att deltagarna bekräftat sitt intresse tillställdes de en skriftlig samtyckesblankett (Bilaga 2), vilken de signerade och återkopplade via e-post före intervjutillfället.

För att skapa en enhetlig struktur i datainsamlingen användes en intervjuguide (Bilaga 3) under samtliga intervjuer. Efter informerat samtycke spelades intervjuerna in med hjälp av mobiltelefon.

#### **4.4 *Analysmetod***

Den vetenskapliga ansatsen i studien utgörs av hermeneutik, vilket innebär att förståelsen av mänskliga erfarenheter sker genom tolkning. Dahlberg (1997) beskriver hermeneutik som förståelsekonst, där förståelse ses som en process genom vilken den levande mänskliga upplevelsen kan begripas. Förståelsen formas i livets kontext och är en förutsättning för att tolka människans varande och handlande. Förståelse utgör grunden för all tolkning och är nära kopplad till människans existens. Den finns närvarande i varje tolkningsprocess (Dahlberg, 1997). Det valda tillvägagångssättet genererar ett strukturerat men samtidigt dynamiskt datamaterial, vilket möjliggör identifiering och analys av återkommande mönster, variationer och centrala meningsskapande processer i socialsekreterares erfarenheter och professionella praktiker genom en interpretativ förståelseprocess, det vill säga en systematisk process där mening skapas genom tolkning.

Analysen baseras på det insamlade empiriska materialet. Genom en kvalitativ och tolkande analysprocess har återkommande mönster och meningsbärande strukturer identifierats och organiserats i tematiska kategorier som synliggör hur ekonomiskt våld förstås, erfars och upprätthålls i kvinnors vardagsliv. Analysarbetet har följt en iterativ process där empiri, teori och tidigare forskning kontinuerligt relaterats till varandra. Detta möjliggör inte enbart en fördjupad förståelse av de specifika uttrycksformer ekonomiskt våld tar, utan bidrar även till att belysa de socioekonomiska villkor och maktrelationer som formar och reproducerar fenomenet. Genom denna tematiskt organiserade analys framträder således både individuella erfarenheter och bredare samhällsliga mönster som präglar kvinnors utsatthet för ekonomiskt våld. Enligt Dahlberg (1997) ger kvalitativa studier möjlighet att identifiera essentiell innebörd, det vill säga forskare försöker förstå vad fenomenet egentligen handlar om. Genom noggrann analys av ett begränsat antal intervjuer och särskilt genom att identifiera den essentiella innebörden kan forskaren dra mer generella slutsatser (Dahlberg, 1997).

#### **4.5 *Etiska övervägande i studien***

Forskningsetiska överväganden handlar om att upprätthålla en balanserad avvägning mellan olika legitima intressen inom forskningsprocessen. Ett centralt intresse är produktionen av kunskap, medan skydd av deltagarnas integritet och förebyggande av olika former av skada utgör andra grundläggande etiska principer. Genom att systematiskt reflektera över dessa frågor säkerställs inte bara en etiskt hållbar forskningsprocess, utan även legitimiteten och förtroendet för forskningen som sådan (Vetenskapsrådet, 2024). Christensen (2024) betonar vikten av forskningsetik, vikten av etiskt ansvar, vilket är särskilt relevant vid forskning om våld mot kvinnor, eftersom deltagarna ofta befinner sig i sårbara situationer.

I den föreliggande studien har forskningsetiska principer noggrant beaktats genom att samtliga deltagare informerades om studiens syfte, upplägg samt deras rätt att när som helst avbryta sitt deltagande. Samtliga intervjupersoner har på grundval av denna information lämnat ett informerat samtycke. Den slutliga uppsatsen kommer att publiceras och göras tillgänglig via den öppna forskningsdatabasen DIVA. Deltagarnas identitet och arbetsplats har behandlats konfidentiellt, och särskild omsorg har tagits för att säkerställa anonymitet i transkribering och analys. Inspelning av intervjuerna har genomförts först efter att skriftligt samtycke inhämtats från samtliga deltagare, vilket säkerställer både etisk transparens och respekt för individens integritet.

## **4.6 Studiens trovärdighet**

Enligt Fejes & Thornberg (2024) innebär trovärdighet i kvalitativ forskning att studiens genomförande, analys och resultat framstår som förtroendeingivande, rimliga och analytiskt välgrundade. En hög grad av trovärdighet förutsätter att forskaren redovisar de kontextuella omständigheter och den komplexitet som präglar det empiriska materialet. Genom att tillhandahålla detaljerade beskrivningar ges läsaren möjlighet att själv bedöma rimligheten i forskarens tolkningar. Trovärdighet innebär också att forskaren aktivt arbetar med att identifiera, synliggöra och analysera tyst kunskap samt de förgivettaganden som präglar deltagarnas vardagliga förståelseformer. Sådana implicita (outtalade) antaganden inbäddade i det som framstår som "common sense" görs analytiskt åtkomliga genom forskarens reflexiva och tolkande arbete (Fejes & Thornberg, 2024). I denna studie är författarens egna erfarenhetsbaserade och tysta kunskap om ekonomiskt våld mot kvinnor samt om relevant praktikfält av betydelse. Denna förförståelse kan ha influerat valet av intervjudeltagare genom att forskaren, med sin praktiska insyn i problematiken, identifierat vissa grupper eller aktörer som särskilt relevanta för att belysa fenomenet. På motsvarande sätt kan den tysta kunskapen ha påverkat datainsamlingen, till exempel genom att forskaren prioriterat specifika teman i intervjuguiden eller varit särskilt lyhörd inför vissa uttryck och nyanser i deltagarnas berättelser. Genom att erkänna och reflektera över hur denna tysta kunskap förmedlat förförståelser in i forskningsprocessen stärks studiens reflexivitet och därmed dess övergripande trovärdighet.

Enligt Dahlberg (1997) utgör tyst kunskap och förförståelsen den samlade kunskap som forskaren besitter om en fokuserad företeelse. Genom denna förförståelse kan ny kunskap och ökad förståelse utvecklas. Denna nya förståelse fungerar sedan som grund för fortsatt kunskapsutveckling och skapar en ny förförståelse, vilket illustrerar den så kallade hermeneutiska cirkeln. Dahlberg (1997) betonar att förståelse och förförståelse är grundläggande fenomen i hermeneutiken, där förförståelsen är den bakgrundkunskap och den kontextuella kunskap som behövs för djupare förståelse. Genom att redogöra för dessa påverkans effekter erkänns forskarens position som en aktiv del av kunskapsproduktionen, vilket stärker studiens reflexiva och metodologiska trovärdighet. Författarens tidigare erfarenheter och teoretiska orientering inom området kan ha påverkat till en viss grad känslighet för vissa fenomen och tolkningsramar, vilket kräver en kontinuerlig reflexiv hållning för att identifiera och hantera hur dessa förutsättningar formar både insamling, tolkning och representation av data. I denna studie intar självreflexivitet en central roll,

eftersom författare besitter förförståelse av ekonomiskt våld mot kvinnor genom verksamhetsförlagd utbildning (VFU) och yrkesmässigt arbete med kvinnor utsatta för ekonomiskt våld, samt genom egna erfarenheter av fenomenet. Denna förförståelse har haft betydelse för såväl valet av forskningsområde som den metodologiska inriktningen. Författarens tidigare insikt i problematikens komplexitet och dess intersektionella dimensioner har sannolikt påverkat identifieringen av relevanta forskningsfrågor och den teoretiska ram som valts för att analysera fenomenet. Förkunskaper kan även ha styrt metodvalet genom att forskaren bedömt vissa datainsamlingsmetoder som är lämpade för att synliggöra kvinnors erfarenheter av ekonomiskt våld.

Enligt Bryman (et al., 2025) består kvalitativa studiens trovärdighet av fyra delkriterier: tillförlitlighet, överförbarhet, pålitlighet och bekräftelsebarhet. Tillförlitlighet uppnås med täta beskrivningar och reflektioner av deltagare, samt med datatriangulering när författare använt olika datakällor, intervjuer med socialsekreterare från olika kommuner (Bryman, et al., 2025).

Enligt Bryman (et al., 2025) handlar överförbarhet om i vilken utsträckning studiens resultat kan generaliseras eller appliceras på andra sociala miljöer och situationer. I denna studie uppnås överförbarhet genom följande åtgärder: detaljerad beskrivning av kontexten har skett genom att noggrant beskriva deltagarnas bakgrund, intervjustruktur och de tre olika kommunernas sociala och organisatoriska förhållanden kan andra forskare bedöma om resultaten är relevanta i liknande miljöer. Intervjuerna genomfördes i tre olika kommuner, vilket ger variation i sociala och organisatoriska miljöer och ökar möjligheten att resultaten kan överföras till andra liknande kontexter. Tydlig presentation av centrala teman och mönster säkerställer överförbarhet genom att framhäva gemensamma erfarenheter och essentiella innebörder i intervjuerna blir det möjligt för andra att jämföra och applicera dessa mönster på andra situationer med liknande förutsättningar. Användning av deltagarnas egna uttryck: genom att citera och konkret redovisa deltagarnas perspektiv kan läsaren själv avgöra om resultaten är relevanta och kan överföras till andra sammanhang.

Bryman (et al., 2025) betonar att pålitlighet avser i vilken utsträckning en undersökning kan replikeras. Genom att noggrant redogöra för urval, datainsamling, intervjuguide, genomförande och analys ger andra forskare möjlighet att följa samma procedur. Genom att tydliggöra författarens förförståelse och hur denna studien hanterats minskar risken för godtyckliga tolkningar (Dahlberg, 1997).

Bekräftelsebarhet, eller objektivitet, (Bryman, et al., 2025) handlar om att säkerställa att forskarens egna förutfattade meningar eller subjektiva tolkningar inte ensidigt påverkar resultaten och att andra forskare ska kunna förstå hur slutsatserna har dragits. I denna studie uppnås bekräftelsebarhet genom flera åtgärder: systematisk dokumentation av forskningsprocessen: intervjuerna genomfördes enligt en semistrukturerad intervjuguide, och alla steg i datainsamling och analys dokumenterades noggrant. Detta gör det möjligt för andra att följa hur data samlades in, kategoriserats och tolkades. Transparent analys: analysen av de fyra intervjuerna genomfördes stegvis, där varje tolkning motiverades med citat eller konkreta exempel från deltagarnas utsagor. På så sätt kan läsaren tydligt se kopplingen mellan data och forskarens slutsatser. Kontextuell variation: intervjuerna

genomfördes i tre olika kommuner, vilket bidrar till att resultaten inte enbart speglar en specifik lokal kontext. Detta ökar trovärdigheten och visar att slutsatserna bygger på flera källor. Reflexivitet: författaren har löpande reflekterat över sin egen förförståelse och dokumenterat hur denna kan ha påverkat tolkningarna, vilket gör processen mer transparent och minskar risken för subjektiv bias (Bryman, et al., 2025).

## **5 RESULTAT OCH ANALYS**

I detta kapitel presenteras och analyseras studiens resultat utifrån intervjuer med socialsekreterare. Analysen fokuserar på hur socialsekreterarna förstår, identifierar och hanterar ekonomiskt våld i sitt dagliga arbete, samt vilka organisatoriska och strukturella villkor som formar detta arbete. Analytiskt utgår kapitlet från hur socialsekreterarna talar om och skapar mening kring ekonomiskt våld – det vill säga vilka meningsstrukturer som framträder i deras resonemang. Resultaten organiseras tematiskt i fyra huvudavsnitt: 5.1 Socialsekreterarens identifiering av ekonomiskt våld, 5.2 Socialsekreterarnas arbetsmetoder och bedömningsinstrument, 5.3 Socialsekreterare hantering av ekonomiskt våld samt 5.4 Strukturella förutsättningar och utvecklingsbehov.

### ***5.1 Socialsekreterarens identifiering av ekonomiskt våld***

Resultatet visar att identifieringen av ekonomiskt våld sällan sker genom att den utsatta kvinnan själv benämner våldet explicit. I stället framträder våldet indirekt genom återkommande ekonomiska problem, mönster av skuldsättning, begränsad tillgång till egna medel samt tecken på stark partnerkontroll. Socialsekreterarna beskriver att ekonomiskt våld ofta är normaliserat, både inom relationer och i samhället i stort, vilket bidrar till att det inte alltid uppfattas eller erkänns som våld – varken av den utsatta själv eller av omgivningen. Detta gör identifieringen till en komplex och tolkningskrävande process snarare än en tydlig och standardiserad bedömning.

En återkommande meningsstruktur i materialet är att ekonomiskt våld förstås som något dolt och svårfångat, där skam, rädsla och lojalitet till partnern försvårar möjligheten att tala öppet om situationen. Detta kommer till uttryck när socialsekreterare 2 beskriver att ”ekonomiskt våld är ofta normaliserat, dolt och förväxlat med traditionella ekonomiska roller inom relationer. Skam, rädsla och lojalitet försvårar identifieringen”. Uttalandet visar hur identifieringen inte enbart handlar om att upptäcka konkreta handlingar, utan också om att förhålla sig till sociala och kulturella föreställningar som bidrar till att våldet osynliggörs. Ur ett feministiskt perspektiv synliggörs här hur könade normer kring ansvar, försörjning och kontroll över pengar kan bidra till att ekonomiskt våld framstår som ”normalt” eller legitimt inom relationen, snarare än som en form av maktutövning och kontroll. Hermeneutiskt kan detta förstås som att socialsekreterarna behöver omtolka det som framstår som vardagliga ekonomiska arrangemang till möjliga uttryck för våld och kontroll.

Identifieringen framträder därmed som en gradvis meningsskapande process där socialsekreterarna successivt tolkar olika tecken och mönster över tid. Detta kan förstås som en hermeneutisk cirkel, där varje ny information bidrar till att omforma helhetsförståelsen av kvinnans situation. I detta arbete blir socialsekreterarens professionella erfarenhet och tolkande kompetens central, eftersom våldet sällan är omedelbart synligt utan måste förstås genom sammanvägning av olika uppgifter och observationer.

Detta illustreras när socialsekreterare 2 beskriver: "Ibland märks det av genom månadsansökningar där man kan se att den utsatte för över alla pengar till förövaren och att det finns ett mönster i det." Citatet visar hur identifieringen av ekonomiskt våld ofta bygger på en samlad tolkning av återkommande ekonomiska handlingar snarare än på enskilda händelser. Här synliggörs hur våldet inte förstås som en isolerad handling, utan som ett mönster som blir synligt först när kvinnans ekonomi betraktas över tid. Ur ett handlingsutrymmesperspektiv framkommer att identifieringen i hög grad vilar på socialsekreterarens professionella blick och erfarenhet, eftersom det krävs både tid och kompetens för att uppmärksamma och tolka dessa återkommande mönster.

Vidare bekräftar socialsekreterare 3 att ekonomiskt våld ofta är dolt och särskilt svårt att upptäcka när kvinnor försöker hålla familjen fungerande: "Ekonomiskt våld är ofta dolt, särskilt när kvinnor med små barn försöker hålla familjen fungerande. Skulder, förlorad inkomst eller gemensamma konton kan ge ekonomiska problem." Detta visar hur ekonomiskt våld kan vara invävt i vardagliga omsorgsstrategier, där kvinnan prioriterar barnens och familjens stabilitet framför att synliggöra sin egen utsatthet. Ur ett feministiskt perspektiv kan detta förstås som ett uttryck för hur omsorgsansvar och könade förväntningar bidrar till att kvinnors erfarenheter av våld osynliggörs eller nedprioriteras.

Flera informanter beskriver att tecken på ekonomiskt våld kan ta sig uttryck i bristande ekonomi, stark partnerkontroll eller en diffus oro hos den sökande. Socialsekreterare 4 problematiserar tolkningsarbetet när hon säger: "Det kan vara svårt att avgöra om det rör sig om ett strukturellt mönster eller ett kontrollerande beteende som utgör våld." Uttalandet tydliggör den osäkerhet som präglar bedömningsprocessen. Hermeneutiskt kan detta förstås som att socialsekreteraren pendlar mellan olika tolkningsramar: å ena sidan en strukturell förståelse av fattigdom och ekonomisk utsatthet, å andra sidan en våldsanalytisk förståelse av makt och kontroll i nära relationer. Ur ett handlingsutrymmesperspektiv synliggörs hur denna osäkerhet gör bedömningen beroende av den enskilda handläggarens professionella omdöme.

Analysen visar vidare att ekonomiskt våld ofta identifieras genom indirekta strategier såsom ofrivillig skuldsättning, uteblivna underhållsbidrag och hinder i kontakten med myndigheter. Som socialsekreterare 3 beskriver: "När det gäller ekonomiskt våld ser vi ofta strategier som försvårar kvinnors ekonomiska självständighet. Exempelvis kan mannen medvetet fördröja bodelning eller vägra betala underhållsstöd. Han kan också vägra meddela Försäkringskassan att barnen flyttat med mamman." Dessa handlingar kan förstås som uttryck för ekonomisk kontroll och ekonomiskt utnyttjande, vilket ligger i linje med Stylianous syn på ekonomiskt våld som en sammanvävd men särskild form av maktutövning.

Det visar också hur ekonomiskt våld ofta verkar genom byråkratiska och juridiska processer snarare än genom öppna hot eller fysiskt våld.

Samtidigt framkommer att skulder och ekonomiska svårigheter ofta formellt registreras på den utsatta kvinnan, trots att de i praktiken är ett resultat av förövarens beslut. Detta understryks av socialsekreterare 1 som säger: "Väldigt många av dessa kvinnor som hamnar i skulder till exempel eller hamnar hos Kronofogden, det är egentligen inte kopplat till dem. Det är inte val som de har gjort, det är val som förövaren har gjort." Detta synliggör hur ekonomiskt våld kan leda till en omvänd ansvarsfördelning där kvinnan framstår som ekonomiskt misslyckad, medan förövarens handlingar osynliggörs. Hermeneutiskt kan detta förstås som att socialsekreterarna omtolkar skuldsättningen från ett individuellt problem till ett uttryck för våld när de får en djupare inblick i kvinnans livssituation. Ur ett feministiskt perspektiv kan detta tolkas som en reproduktion av strukturell ojämlikhet där kvinnors ekonomiska utsatthet individualiseras istället för att förstås som ett resultat av könad maktutövning.

Resultatet visar också att identifieringen i hög grad bygger på klientens egen berättelse och hur socialsekreteraren tolkar denna i relation till ekonomiska fakta. Som socialsekreterare 4 uttrycker det: "Bedömningar görs ofta utifrån klientens beskrivning av sin situation, deras ekonomiska möjligheter och akuta behov." Detta innebär att identifieringen inte är en objektiv eller mekanisk process, utan en relationell och tolkande praktik. Ur ett hermeneutiskt perspektiv framgår hur socialsekreterarna successivt skapar förståelse genom att kombinera kvinnans berättelse med dokumenterade ekonomiska mönster och professionella erfarenheter.

Flera socialsekreterare betonar också att återkommande och specifika frågor om ekonomi är avgörande för att identifiera ekonomiskt våld, exempelvis kring vem som har kontroll över konton, betalningar och avtal. Som socialsekreterare 2 beskriver: "[Vi] navigerar genom strukturerade frågor, enskilda samtal och att uppmärksamma makt och kontroll i relationen." Detta visar hur identifieringen kräver ett aktivt och medvetet arbete från socialsekreterarnas sida. Ur ett handlingsutrymmesperspektiv synliggörs hur den enskilda handläggarens kompetens, erfarenhet och engagemang får stor betydelse för om ekonomiskt våld uppmärksammas eller förbises.

Sammantaget kan identifieringen av ekonomiskt våld förstås som en hermeneutisk tolkningsprocess där socialsekreterarna successivt skapar mening utifrån klienternas berättelser, ekonomiska mönster och professionella erfarenheter. Samtidigt formas denna process av socialsekreterarnas handlingsutrymme, då bedömningarna i hög grad vilar på individuell tolkning snarare än standardiserade riktlinjer. Ur ett feministiskt perspektiv synliggörs hur ekonomiskt våld riskerar att osynliggöras när kvinnors ekonomiska utsatthet tolkas som individuella problem snarare än som ett resultat av könad maktutövning.

## **5.2 Socialsekreterarnas arbetsmetoder och bedömningsinstrument**

Resultatet visar att socialsekreterarnas arbete med ekonomiskt våld i hög grad präglas av individuella bedömningar snarare än av standardiserade metoder specifikt riktade mot denna våldsform. Samtliga informanter beskriver att det saknas tydliga och enhetliga rutiner eller särskilda instrument anpassade för att identifiera ekonomiskt våld. Detta innebär att arbetet till stor del vilar på den enskilda socialsekreterarens erfarenhet, professionella omdöme och tolkningsförmåga. En konsekvens av detta är att bedömningar kan variera mellan handläggare, vilket i sin tur kan påverka hur kvinnors situation förstås och vilka insatser som erbjuds.

Ett återkommande tema i materialet är att par ofta söker ekonomiskt bistånd gemensamt när relationen fortfarande pågår. Detta försvårar möjligheten för den utsatta kvinnan att tala öppet om sin situation och påverkar därmed socialtjänstens bedömning. Som socialsekreterare 4 uttrycker det:

”Det är inte ovanligt att klienter söker stöd tillsammans med en partner som misstänks utöva våld, men när det händer blir det en svår balansgång. Professionellt måste vi säkerställa att klientens behov och säkerhet prioriteras. När kvinnan fortfarande är kvar i relationen med våldsutövare fokuserar vi mer på akuta behov, trygghet och planering för ekonomiskt oberoende.”

Detta visar hur socialsekreterarna behöver balansera mellan rättssäker handläggning och skyddet av den utsatta kvinnan. Resultaten pekar på att arbetet i pågående relationer präglas av försiktighet och ett fokus på akuta behov, snarare än en fullständig kartläggning av våldets omfattning. Detta kan förstås som ett uttryck för hur organisatoriska krav på säkerhet och riskminimering prioriteras i situationer där våldet ännu inte är fullt synliggjort.

Enskilda samtal framstår som ett centralt arbetsverktyg, särskilt när par söker bistånd gemensamt. Som socialsekreterare 2 beskriver:

”Par söker ofta bistånd gemensamt, vilket gör det svårt för den utsatta att prata öppet. Detta påverkar bedömningen och kräver att socialsekreteraren erbjuder enskilda samtal och gör riskbedömningar.”

Detta kan förstås som att socialsekreterarna aktivt behöver skapa ett tryggt samtalsutrymme där kvinnan kan formulera sina erfarenheter utan partners närvaro. Ur ett feministiskt perspektiv synliggör detta hur maktrelationer inom parrelationen också påverkar socialtjänstens möjlighet att få tillgång till kvinnans berättelse, och därmed hur kunskap om våld produceras i praktiken.

Flera socialsekreterare beskriver att de ofta behöver bistå kvinnan i omfattande ekonomirelaterade frågor, särskilt när hon lämnar en våldsamt relation. Arbetet inleds vanligtvis med en detaljerad kartläggning av kvinnans ekonomiska situation i syfte att stärka hennes självständighet. Som socialsekreterare 1 uttrycker det:

”Ofta så behöver vi starta om allting tillsammans med dem, så att man öppnar ett nytt

bankkonto till exempel, och en ny BankID, alla sådana saker gör om på nytt tillsammans med dem.”

Detta visar hur ekonomiskt våld inte enbart påverkar kvinnans ekonomi i snäv mening, utan också hennes tillgång till grundläggande digitala och administrativa resurser.

Socialekreterarnas arbete får därmed både en praktisk och stödjande karaktär. Analytiskt kan detta förstås som en process där socialekreterarna bistår kvinnan i att återetablera ekonomisk och administrativ autonomi, vilket är centralt eftersom ekonomiskt våld ofta får långsiktiga konsekvenser även efter att relationen avslutats.

När det finns misstanke om våld använder socialekreterarna strukturerade bedömningsinstrument, framför allt FREDA, för att kartlägga våldets omfattning och risknivå. Som socialekreterare 2 beskriver:

”Om det i kontakt med klient framgår att personen är utsatt för våld använder vi oss av FREDA-bedömningar och tar hjälp av relevanta verksamheter som polis, socialtjänst och STOPP-verksamhet.”

Detta visar att identifiering och hantering av våld sker i samverkan med andra aktörer snarare än inom en isolerad socialtjänstpraktik. Samtidigt framkommer att FREDA inte är specifikt utformat för att fånga upp ekonomiskt våld, vilket innebär att denna våldsform riskerar att bli mindre synlig jämfört med fysiskt och psykiskt våld. Analytiskt kan detta förstås som en strukturell begränsning i de bedömningsinstrument som står till socialtjänstens förfogande.

Socialekreterarna beskriver vidare att de använder samtal, ekonomiska kartläggningar samt genomgång av konton och handlingar för att skapa en helhetsbild av klientens situation. Dessa metoder saknar dock en gemensam struktur, vilket innebär att tolkningen kan variera mellan handläggare. Här framkommer att identifieringen av ekonomiskt våld inte är en teknisk eller mekanisk process, utan ett reflexivt tolkningsarbete där ekonomiska fakta, relationella mönster och könsmaktsdimensioner vägs samman.

Flera informanter beskriver även att ekonomiskt våld ofta aktualiseras först när andra former av våld redan har identifierats, exempelvis fysiskt eller psykiskt våld. Som socialekreterare 2 uttrycker det:

”Ekonomiskt våld är ofta normaliserat, dolt och förväxlat med traditionella ekonomiska roller inom relationer. Skam, rädsla och lojalitet försvårar identifieringen.”

Detta tyder på en implicit hierarkisering av våldsformer inom socialtjänstens arbete, där fysisk säkerhet ofta prioriteras i akuta skeden. Ur ett feministiskt perspektiv kan detta förstås som en struktur där kroppsligt våld ges större legitimitet än ekonomisk kontroll, trots att den senare kan ha långtgående konsekvenser för kvinnors självständighet och handlingsutrymme.

Socialekreterarna beskriver vidare att klienterna ofta har både akuta och långsiktiga behov. Som socialekreterare 4 uttrycker det:

”Klienterna har ofta akuta behov, exempelvis hjälp med hyra eller andra kostnader, men uttrycker också behov av långsiktigt stöd för ekonomisk stabilitet, till exempel

skuldrådgivning, arbetsmarknadsinsatser och hjälp att hitta tryggt boende. I många fall stämmer dessa behov överens med de insatser vi kan erbjuda, men det finns ofta begränsningar i resurser som gör att det långsiktiga stödet kan bli otillräckligt.” Detta synliggör hur socialsekreterarnas handlingsutrymme begränsas av organisatoriska och ekonomiska ramar. Här synliggörs en spänning mellan professionella ideal om långsiktigt stöd och de faktiska möjligheterna att erbjuda sådant inom rådande resursramar.

Sammantaget visar analysen att socialsekreterarnas arbetsmetoder präglas av flexibilitet men också av strukturell otydlighet. Identifieringen och hanteringen av ekonomiskt våld bygger i hög grad på individuella tolkningar snarare än gemensamma strukturer, vilket skapar variation i hur våldet uppmärksammas och hanteras. Ur ett handlingsutrymmesperspektiv framträder hur socialsekreterarnas professionella omdöme är avgörande, men samtidigt begränsas av organisatoriska ramar och resursbrist. Ur ett feministiskt perspektiv kan detta förstås som en institutionell risk för osynliggörande av ekonomiskt våld, där kvinnors ekonomiska beroendeställning inte alltid problematiseras tillräckligt inom socialtjänstens ordinarie rutiner.

### **5.3 Socialsekreterare hantering av ekonomiskt våld**

Resultatet visar att socialsekreterarnas hantering av ekonomiskt våld präglas av en kombination av akuta skyddsåtgärder och mer långsiktiga stödinsatser, men att dessa insatser ofta begränsas av organisatoriska och tidsmässiga ramar. Handläggningen framstår som starkt situationsberoende och varierar beroende på om relationen med våldsutövaren fortfarande pågår eller om kvinnan har lämnat relationen. Resultaten synliggör hur ekonomiskt våld förstås både som ett säkerhetsproblem och som ett långsiktigt återhämtningsproblem, men i olika faser av handläggningen.

På kort sikt innebär hanteringen ofta beslut om skyddat boende, akut ekonomiskt bistånd eller kontakt med relevanta stödverksamheter. Som socialsekreterare 1 beskriver:

”Vi har två olika delar i verksamheten, dels har vi ett skyddat boende där vi tar emot kvinnor och sen så har vi en mottagning som man kan mejla eller ringa till.”

Detta visar att hanteringen av våld är organisatoriskt uppdelad, vilket kan möjliggöra specialiserat stöd men också riskera fragmentering av insatser. Här synliggörs hur socialtjänstens arbete organiseras i parallella ”spår” snarare än som en sammanhållen process kring ekonomiskt våld, vilket kan påverka kontinuiteten i stödet till den utsatta kvinnan.

När kvinnor och barn placeras i skyddat boende beskriver socialsekreterarna att arbetet ofta är strukturerat och praktiskt inriktat. Som socialsekreterare 3 uttrycker:

”Vi arbetar då med ett strukturerat upplägg för att stödja både mamman och barnen, där vi tillsammans går igenom ekonomi, bankkonton, bidrag från Försäkringskassan och andra resurser ... samt gör långsiktiga planer för säkerhet och självständighet.”

Detta visar att hanteringen inte enbart handlar om skydd från våld, utan också om att återetablera kvinnans ekonomiska handlingsförmåga. Ur ett feministiskt perspektiv kan

detta förstås som ett försök att motverka den ekonomiska beroendeställning som ofta är en konsekvens av ekonomiskt våld och att stärka kvinnans möjlighet till självständighet.

Samtidigt framkommer att beslut om skydd ofta fattas i mycket korta tidsintervall, vanligtvis två veckor åt gången, vilket skapar instabilitet. Som socialsekreterare 1 beskriver: "Socialtjänsten fattar ett beslut om skyddat boende på sådant sätt, två veckor i taget ... vilket är kanske inte alltid det bästa för kvinnorna och barnen." Analytiskt kan detta förstås som ett uttryck för en institutionell logik präglad av kortsiktighet och kontroll snarare än långsiktig återhämtning. Denna ordning riskerar att reproducera otrygghet och försvåra kvinnors möjligheter till stabilisering efter våld, trots att syftet med insatsen är att skapa trygghet.

När relationen fortfarande pågår fokuserar socialsekreterarna i första hand på säkerhet och försiktighet. Som socialsekreterare 2 uttrycker det: "När relationen fortfarande pågår fokuseras arbetet på säkerhet och försiktigt stöd." Detta visar att handläggningen präglas av riskmedvetenhet snarare än av omfattande konfrontation av våldet. Ur ett makt- och säkerhetsperspektiv kan detta förstås som en nödvändig strategi för att inte utsätta kvinnan för ökad fara, men det innebär samtidigt att ekonomiskt våld inte alltid adresseras fullt ut i detta skede.

Socialsekreterarna betonar genomgående att kvinnans och barnens säkerhet prioriteras. Som socialsekreterare 3 framhåller: "Vi sätter alltid kvinnans och barnens säkerhet i första rummet." Detta visar hur skyddsaspekten genomsyrar hanteringen av ekonomiskt våld, men också hur långsiktiga ekonomiska frågor riskerar att hamna i bakgrunden under akuta skeden, där fokus främst ligger på omedelbar riskminimering.

När relationen har avslutats beskriver socialsekreterarna att arbetet i högre grad kan fokusera på ekonomisk återhämtning och självständighet. Som socialsekreterare 4 uttrycker: "När relationen är avslutad kan vi arbeta mer långsiktigt med ekonomisk återhämtning och skuldsanering." Detta visar en tydlig skillnad i handlingsutrymme beroende på relationsstatus. Här framkommer att ekonomiskt våld hanteras i två faser: en akut skyddsinriktad fas och en mer långsiktig återhämtningsfas.

Flera socialsekreterare beskriver att många kvinnor behöver omfattande praktiskt stöd för att återta kontroll över sin ekonomi, särskilt när förövaren tidigare har kontrollerat allt. Som socialsekreterare 3 påpekar: "Många kvinnor behöver hjälp att hantera skulder, öppna egna bankkonton och återfå kontroll över sin ekonomi." Detta bekräftar att ekonomiskt våld ofta får långvariga konsekvenser som kvarstår även efter separationen. Ur ett teoretiskt perspektiv kan detta kopplas till forskning som visar att ekonomiskt våld skapar strukturella hinder för kvinnors ekonomiska självständighet långt efter att den våldsamma relationen upphört.

Socialsekreterarna beskriver också att arbetet ofta innefattar emotionellt stöd. Som socialsekreterare 2 uttrycker det: "Många behöver emotionellt stöd och hjälp att bryta beroenderelationer ... långsiktig återhämtning och skuldhantering kan ibland vara svårare." Detta visar att hanteringen av ekonomiskt våld inte enbart är teknisk eller ekonomisk, utan

också psykosocial. Resultaten synliggör hur ekonomiskt våld förstås som både ett materiellt och emotionellt problem, vilket ställer krav på socialtjänstens insatser att omfatta flera dimensioner av stöd.

Samtidigt begränsas handläggningen av resursbrist och kortsiktig finansiering. Som socialsekreterare 4 påpekar: ”Det finns ofta begränsningar i resurser som gör att det långsiktiga stödet kan bli otillräckligt.” Detta synliggör en spänning mellan professionella ambitioner och institutionella villkor. Ur ett handlingsutrymmesperspektiv framträder hur socialsekreterarnas möjligheter att arbeta långsiktigt strukturellt begränsas, även när behovet av sådant stöd är tydligt.

Sammantaget visar analysen att hanteringen av ekonomiskt våld präglas av en balansgång mellan säkerhet, stöd och organisatoriska begränsningar. Socialsekreterarna arbetar aktivt för att skydda kvinnan och stärka hennes ekonomiska självständighet, men deras handlingsutrymme formas av kortsiktiga beslut, resursbrist och institutionella ramar. Ur ett feministiskt perspektiv kan detta förstås som att socialtjänstens arbete både möjliggör och begränsar kvinnors frigörelse från ekonomiskt våld, beroende på hur stödinsatserna är organiserade och finansierade.

#### **5.4 Strukturella förutsättningar och utvecklingsbehov**

Resultatet visar att socialsekreterarnas arbete med ekonomiskt våld i hög grad formas av organisatoriska och strukturella förutsättningar. I intervjumaterialet framträder brist på tid, resurser, långsiktighet och tydliga riktlinjer som återkommande hinder som påverkar både identifiering och hantering av ekonomiskt våld. Samtidigt lyfter informanterna flera konkreta utvecklingsbehov som, utifrån deras erfarenheter, skulle kunna stärka arbetet. Detta visar hur professionellt engagemang ställs mot institutionella begränsningar.

En central problematik i materialet är den kortsiktiga organiseringen av insatser, särskilt gällande skyddat boende. Flera informanter beskriver hur beslut om placering ofta fattas i tvåveckorsintervall, vilket skapar osäkerhet och försvårar långsiktig planering. Som socialsekreterare 1 uttrycker:

”Socialtjänsten fattar ett beslut om skyddat boende ... två veckor i taget.”

Detta innebär att både kvinnan och socialsekreterarna kontinuerligt måste ompröva situationen, vilket enligt informanterna begränsar möjligheten till stabilisering och återhämtning. Resultaten synliggör hur kortsiktiga organisatoriska beslut ges företräde framför våldsutsatta kvinnors långsiktiga behov. Ur ett feministiskt perspektiv kan detta förstås som att institutionella strukturer riskerar att reproducera otrygghet snarare än att skapa förutsättningar för varaktig återhämtning.

Kortsiktigheten förstärks enligt informanterna även av projektbaserad finansiering och tidsbegränsade statsbidrag. Socialsekreterare 1 beskriver:

”Så skulle man ju önska ... att det fanns mer långsiktighet ... utan att det blir väldigt intensiva, korta insatser vilket kanske inte alltid är det bästa för kvinnorna och barnen.”

Detta visar hur organisatoriska och ekonomiska villkor skapar instabilitet i verksamheten. Ur ett handlingsutrymmesperspektiv framträder hur socialsekreterarnas möjligheter att arbeta långsiktigt inte enbart styrs av professionella bedömningar, utan i hög grad av externa finansieringsstrukturer och organisatoriska ramar.

Resursbrist framträder som ett återkommande tema i intervjuerna. Som socialsekreterare 4 påpekar:

”I många fall stämmer dessa behov överens med de insatser vi kan erbjuda, men det finns ofta begränsningar i resurser som gör att det långsiktiga stödet kan bli otillräckligt.”

Hermeneutiskt kan detta förstås som att socialsekreterarnas tolkningar och bedömningar sker inom pressade organisatoriska villkor, vilket begränsar utrymmet för reflektion, fördjupning och individualiserade lösningar. Ur ett feministiskt perspektiv kan resursbrist ses som en strukturell begränsning som riskerar att särskilt drabba kvinnor som redan befinner sig i en utsatt position efter ekonomiskt våld.

Ett tydligt utvecklingsbehov som framkommer i intervjuerna är ökad kunskap om ekonomiskt våld inom socialtjänsten och andra berörda myndigheter. Som socialsekreterare 1 uttrycker:

”Där skulle man också önska ... att det fanns mer kunskap och förståelse inom de myndigheter som berörs.”

Utifrån materialet kan detta tolkas som en indikation på att ekonomiskt våld inte alltid ges samma uppmärksamhet som andra våldsformer. Ur ett feministiskt perspektiv kan detta förstås som att ekonomiskt våld riskerar att marginaliseras inom välfärdssystemet, trots dess långtgående konsekvenser för kvinnors livssituation och självständighet.

Flera informanter lyfter även behovet av tydligare och mer systematiska verktyg för identifiering av ekonomiskt våld. Socialsekreterare 2 föreslår bland annat:

”Obligatoriska kortfrågor om våld vid nybesök, fler utbildningar om ekonomiskt våld, stärkt samverkan med våldsspecialister, snabbare tillgång till boendelösningar, checklistor för identifiering av ekonomiskt våld och riktade insatser för ekonomisk återhämtning efter våld.”

Ur ett handlingsutrymmesperspektiv skulle sådana strukturer kunna minska skillnader mellan handläggare och bidra till mer likvärdiga bedömningar. Samtidigt skulle de kunna bidra till att synliggöra ekonomiskt våld som en central del av våld i nära relationer, snarare än som ett perifert problem.

Samverkan mellan olika verksamheter framträder som både nödvändig och delvis bristfällig. Socialsekreterarna beskriver att de ofta samverkar med polis, andra enheter inom socialtjänsten, banker, Skatteverket och ideella organisationer. Som socialsekreterare 1 beskriver arbetet i skyddat boende:

”Vi går igenom strukturerat tillsammans med kvinnan ... loggar in på Skatteverket, banken, Försäkringskassan ... och gör en plan tillsammans med socialtjänsten.”

Detta visar att arbetet präglas av ett helhetsperspektiv, där socialsekreteraren fungerar som en samordnande aktör i ett komplext stödsystem. Samtidigt framkommer att samverkan inte

alltid är fullt ut sammanhållen, vilket kan innebära att den utsatta kvinnan själv behöver navigera mellan flera aktörer. Ur ett feministiskt perspektiv kan detta förstås som en institutionell belastning som riskerar att lägga ett oproportionerligt ansvar på kvinnan, trots hennes redan utsatta situation.

Sammantaget visar analysen att socialsekreterarnas handlingsutrymme formas av både formella regler och informella organisatoriska normer. Den hermeneutiska analysen synliggör hur förståelsen av ekonomiskt våld utvecklas under pressade villkor, vilket kan begränsa möjligheten till fördjupad reflektion i det praktiska arbetet. Samtidigt framträder hur tydligare riktlinjer, ökad kunskap och mer långsiktiga organisatoriska strukturer skulle kunna stärka socialtjänstens arbete med ekonomiskt våld och förbättra förutsättningarna för ett mer sammanhållet och långsiktigt stöd.

## **6 DISKUSSION**

I detta kapitel diskuteras studiens resultat i relation till tidigare forskning, studiens teoretiska utgångspunkter samt dess övergripande syfte. Kapitlet är uppdelat i tre delar. Först diskuteras hur socialsekreterare identifierar ekonomiskt våld och hur detta förhåller sig till tidigare forskning. Därefter problematiseras socialtjänstens hantering av ekonomiskt våld utifrån perspektiven handlingsutrymme och feministisk teori. Avslutningsvis reflekteras kring studiens kunskapsbidrag, begränsningar och implikationer för praktik och fortsatt forskning.

### ***6.1 Identifiering av ekonomiskt våld***

Studien visar att ekonomiskt våld sällan framträder som något tydligt och explicit i socialsekreterarnas arbete, utan i stället identifieras genom en successiv tolkning av ekonomiska mönster, återkommande skuldsättning, begränsad tillgång till egna medel och tecken på partnerkontroll. Detta ligger i linje med Stylianou (2018) och Bruno (2019), som beskriver ekonomiskt våld som subtilt, normaliserat och ofta inbäddat i vardagliga ekonomiska praktiker. I likhet med tidigare forskning framträder våldet i denna studie inte som en enskild händelse, utan som ett långsiktigt mönster av makt och kontroll som blir synligt först över tid.

Ett viktigt bidrag från denna studie är att den konkret visar hur denna identifiering faktiskt går till i praktiken inom ekonomiskt bistånd. Resultaten från kapitel 5.1 visar att socialsekreterarna inte främst "upptäcker" ekonomiskt våld genom direkta utsagor från kvinnan, utan genom att tolka återkommande ekonomiska beteenden och förändringar i hennes livssituation. Denna process kan förstås som hermeneutisk, där socialsekreterarna rör sig mellan del och helhet: enskilda uppgifter om ekonomi omtolkas successivt i ljuset av tidigare erfarenheter, dokumentation och nya samtal. På så sätt blir identifieringen inte en teknisk bedömning, utan ett fortlöpande meningsskapande arbete.

Samtidigt visar resultaten att denna tolkningsprocess är starkt beroende av den enskilda socialsekreterarens erfarenhet och uppmärksamhet. Detta bekräftar Eriksson och Ulmestigs (2020) iakttagelse att arbetet med våld i nära relationer i hög grad präglas av individuella bedömningar snarare än standardiserade metoder. Studien fördjupar dock denna förståelse genom att visa varför just ekonomiskt våld är särskilt svårt att identifiera: gränsen mellan strukturell ekonomisk utsatthet och våld präglad av kontroll och makt är ofta flytande. Socialsekreterarna måste därför navigera mellan olika tolkningsramar – mellan att förstå kvinnans situation som ett uttryck för fattigdom och som ett uttryck för våld – vilket gör identifieringen osäker och situationsbunden.

Ur ett feministiskt perspektiv kan denna osäkerhet förstås i relation till hur ekonomiska relationer i parförhållanden ofta normaliseras och betraktas som privata och könade. Resultaten i kapitel 5.1 visar hur ekonomiskt våld ofta döljs bakom föreställningar om “vanliga” ekonomiska roller, lojalitet och skam. När kvinnors skuldsättning och ekonomiska beroende tolkas som individuella misslyckanden snarare än som möjliga konsekvenser av makt och kontroll, riskerar ansvaret att förskjutas från förövaren till den utsatta. På så sätt visar studien hur normalisering inte bara sker i relationen, utan även kan reproduceras i mötet med välfärdsinstitutioner.

Sett ur ett handlingsutrymmesperspektiv synliggör resultaten att socialsekreterarna har ett betydande professionellt utrymme att tolka och omdefiniera kvinnans situation, men också att detta utrymme innebär variation och osäkerhet i bedömningarna. Avsaknaden av tydliga och gemensamma verktyg för att identifiera ekonomiskt våld gör att synliggörandet i hög grad blir beroende av den enskilda handläggarens erfarenhet, tid och tolkningskompetens. Detta innebär att ekonomiskt våld riskerar att uppmärksammas olika beroende på vem kvinnan möter inom socialtjänsten.

Sammantaget visar studien att identifieringen av ekonomiskt våld inte kan förstås som en enkel fråga om att “upptäcka” våld, utan som en komplex och tolkande praktik som formas i skärningspunkten mellan professionellt handlingsutrymme, organisatoriska villkor och könade normaliseringsprocesser. Genom att knyta dessa resultat till tidigare forskning bidrar studien till att fördjupa förståelsen av varför ekonomiskt våld så ofta förblir dolt – och varför dess synliggörande i praktiken är både nödvändigt och institutionellt krävande. Denna tolkningsprocess utgör samtidigt utgångspunkten för hur ekonomiskt våld hanteras i praktiken, vilket diskuteras vidare i nästa avsnitt.

## ***6.2 Socialtjänstens hantering av ekonomiskt våld***

Mot bakgrund av den tolkningskrävande identifieringsprocess som beskrivits ovan visar studiens resultat att hanteringen av ekonomiskt våld i stor utsträckning formas av akuta skyddsbehov, organisatoriska ramar och tillgängliga resurser. I likhet med Eriksson och Ulmestig (2020) framträder socialtjänstens arbete som starkt präglad av akuta och kompensatoriska insatser, där ekonomiskt bistånd och samverkan med andra aktörer utgör centrala verktyg. Samtidigt visar resultaten från kapitel 5.2 och 5.3 att denna hantering sällan är sammanhållen eller långsiktigt strukturerad, utan snarare sker i olika “spår” beroende på om relationen fortfarande pågår eller om kvinnan har lämnat den.

Utifrån ett handlingsutrymmesperspektiv framträder socialsekreterarnas roll som dubbel. Å ena sidan visar resultaten att de har ett relativt stort professionellt utrymme att anpassa insatser, initiera samverkan och göra individuella bedömningar av kvinnans situation. Å andra sidan begränsas detta utrymme av organisatoriska villkor såsom tidsbrist, resursbrist och kortsiktiga beslutsstrukturer. Detta skapar en spänning mellan ambitionen att arbeta långsiktigt för kvinnors ekonomiska självständighet och de faktiska möjligheterna att göra detta inom ramen för verksamheten. Resultaten visar därmed att handlingsutrymme inte enbart är en resurs för flexibelt och individanpassat arbete, utan också något som formas och begränsas av institutionella ramar.

Ett centralt resultat är att ekonomiskt våld ofta hamnar i bakgrunden i akuta skeden, särskilt när det förekommer fysiskt eller psykiskt våld. Detta ligger i linje med Stylianou (2018) och Bruno (2019), som menar att ekonomiskt våld tenderar att marginaliseras trots dess långsiktiga konsekvenser. Studien visar dock hur denna prioritering tar form i praktiken: socialsekreterarna beskriver att fokus i första hand läggs på kvinnans omedelbara säkerhet, medan ekonomiska frågor skjuts på framtiden. Analytiskt kan detta förstås som en organisatorisk logik där akuta risker ges företräde, vilket samtidigt riskerar att osynliggöra hur ekonomisk kontroll ofta är en central del av våldets fortsatta verkan även efter separationen.

Ur ett feministiskt perspektiv kan denna prioritering tolkas som en hierarkisering av våldsformer, där kroppsligt och synligt våld ges större legitimitet än ekonomiskt och mer strukturellt våld. Resultaten i kapitel 5.3 visar hur detta kan få konsekvenser för kvinnors möjligheter till långsiktig frigörelse, eftersom ekonomiskt våld ofta skapar kvarstående beroenden genom skulder, bristande tillgång till konton och begränsad ekonomisk handlingsförmåga. På så sätt bidrar studien till att synliggöra hur socialtjänstens praktiker, trots goda intentioner, riskerar att reproducera en snäv förståelse av vad skydd och stöd innebär.

Samtidigt visar studien att ekonomiskt bistånd inte enbart fungerar som en administrativ eller kompensatorisk insats, utan också kan förstås som en potentiell skyddsfaktor. Resultaten från kapitel 5.2 visar hur bistånd, tillsammans med praktiskt stöd kring bankkonton, skulder och myndighetskontakter, kan bidra till att minska kvinnans ekonomiska beroende av förövaren och därigenom stärka hennes handlingsutrymme. Detta nyanserar bilden av ekonomiskt bistånd och visar att ekonomiska insatser också kan vara en del av arbetet mot våld i nära relationer, snarare än något som ligger vid sidan av detta arbete.

Samtidigt tydliggör resultaten de begränsningar som finns i denna potential. Kortsiktiga beslut, fragmenterad organisering och resursbrist gör att arbetet ofta präglas av tillfälliga lösningar snarare än långsiktig ekonomisk återhämtning. Analytiskt visar detta hur hanteringen av ekonomiskt våld formas i spänningsfältet mellan professionella ambitioner och institutionella villkor. Studiens resultat bidrar därmed till en fördjupad förståelse av hur socialtjänstens arbete med ekonomiskt våld inte enbart är en fråga om vilja eller kunskap, utan i hög grad om hur organisatoriska strukturer möjliggör och begränsar olika former av stöd.

### **6.3 Organisatoriska förutsättningar och behov av förändring**

Medan föregående avsnitt fokuserade på socialsekreterarnas praktiska hantering av ekonomiskt våld, riktas här uppmärksamheten mot de organisatoriska villkor som formar detta arbete. Ett centralt resultat i studien är att socialsekreterarna upplever brist på tydliga riktlinjer, gemensamma arbetssätt och specifika verktyg för att arbeta med ekonomiskt våld. Detta ligger i linje med tidigare forskning som pekar på ett glapp mellan policy och praktik i socialtjänstens arbete med våld i nära relationer (Eriksson & Ulmestig, 2020). Studien fördjupar dock denna förståelse genom att visa hur avsaknaden av strukturer konkret påverkar arbetet i vardagen: identifiering och hantering av ekonomiskt våld blir beroende av individuella initiativ, erfarenheter och lokala lösningar, snarare än av sammanhållna organisatoriska processer.

Resultaten från kapitel 5.4 visar samtidigt att socialsekreterarna tydligt formulerar vilka utvecklingsbehov de ser i praktiken, såsom obligatoriska screeningfrågor, checklistor för identifiering och riktade utbildningsinsatser om ekonomiskt våld. Analytiskt kan detta förstås som ett uttryck för att professionella aktörer efterfrågar strukturellt stöd för ett arbete som idag i hög grad vilar på personligt engagemang. Ur ett handlingsutrymmesperspektiv synliggör detta hur socialsekreterarnas utrymme att agera inte bara handlar om individuell kompetens, utan också om tillgången till organisatoriska verktyg som kan möjliggöra mer likvärdiga och systematiska bedömningar.

Samverkan framträder i materialet som både nödvändig och problematisk. I likhet med Bruno (2019) visar studien att socialtjänsten ofta fungerar som nav i ett komplext stödsystem som involverar polis, kvinnojourer, banker och andra myndigheter. Samtidigt visar resultaten från kapitel 5.4 att denna samverkan ofta är fragmenterad och saknar tydlig samordning. Ett viktigt bidrag från studien är att den synliggör hur denna fragmentering riskerar att förskjuta ansvar från institutionerna till den utsatta kvinnan, som i praktiken förväntas navigera mellan flera aktörer parallellt. Ur ett feministiskt perspektiv kan detta förstås som en institutionell belastning som särskilt drabbar kvinnor i redan utsatta livssituationer, där kraven på egen samordningsförmåga står i kontrast till behovet av sammanhållet stöd.

Vidare visar studien att socialsekreterarnas handlingsutrymme formas av mer än formella regler och riktlinjer. Även informella normer, organisatorisk kultur, kortsiktiga beslutsstrukturer och resursfördelning påverkar hur arbetet bedrivs i praktiken. Resultaten pekar på hur tidsbegränsade insatser och projektbaserad finansiering bidrar till en institutionell logik präglad av kortsiktighet, vilket försvårar långsiktigt arbete med ekonomisk återhämtning efter våld. Här synliggörs en spänning mellan socialtjänstens uppdrag att främja självständighet och de organisatoriska villkor som i praktiken begränsar denna möjlighet.

Sammantaget visar studien att organisatoriska strukturer spelar en avgörande roll för hur ekonomiskt våld uppmärksammas och hanteras. Bristen på sammanhållna riktlinjer, fragmenterad samverkan och resursmässiga begränsningar innebär att arbetet riskerar att bli personberoende och ojämnt. Genom att synliggöra dessa institutionella villkor bidrar

studien till en fördjupad förståelse av ekonomiskt våld som inte enbart ett individuellt problem, utan också ett organisatoriskt och strukturellt fenomen. Detta understryker behovet av mer långsiktiga, samordnade och kunskapsbaserade arbetssätt för att stärka socialtjänstens möjlighet att möta våldsutsatta kvinnors behov.

## **6.4 Studiens kunskapsbidrag**

Denna studie bidrar med fördjupad och praktiktäna kunskap om hur ekonomiskt våld identifieras och hanteras inom ramen för ekonomiskt bistånd. Till skillnad från mycket tidigare forskning, som främst har fokuserat på att definiera ekonomiskt våld och beskriva dess konsekvenser för våldsutsatta kvinnor, synliggör denna studie de konkreta tolknings- och bedömningsprocesser som socialsekreterare använder i sitt dagliga arbete. Resultaten visar att ekonomiskt våld sällan framträder som ett tydligt avgränsat fenomen, utan snarare blir begripligt genom en successiv tolkning av ekonomiska mönster, klientberättelser och professionella erfarenheter över tid.

Ett centralt bidrag är att studien visar hur identifieringen av ekonomiskt våld i praktiken vilar på socialsekreterarnas professionella omdöme snarare än på standardiserade verktyg. Detta synliggör en spänning mellan ambitionen om likvärdiga bedömningar och den faktiska variation som uppstår när tolkning och erfarenhet får en avgörande roll. Därmed bidrar studien till en fördjupad förståelse av hur handlingsutrymme inte enbart är en resurs för professionellt anpassat arbete, utan också kan innebära en risk för ojämlikhet i hur ekonomiskt våld uppmärksammas och hanteras.

Vidare bidrar studien genom att synliggöra hur ekonomiskt våld tenderar att hamna i skymundan i akuta skeden, där fokus i första hand riktas mot fysisk säkerhet. Resultaten visar att denna prioritering inte enbart är ett individuellt val hos socialsekreterarna, utan formas av organisatoriska strukturer, tidsramar och resursvillkor. Därigenom problematiserar studien föreställningen om att marginaliseringen av ekonomiskt våld enbart beror på bristande kunskap, och pekar istället på hur institutionella villkor aktivt formar vad som blir synligt och prioriterat i praktiken.

Ett ytterligare bidrag är att studien tydliggör hur ekonomiskt bistånd kan fungera både som en akut skyddsåtgärd och som ett potentiellt verktyg för att stärka kvinnors långsiktiga ekonomiska självständighet. Detta nyanserar bilden av ekonomiskt bistånd som enbart kompensatoriskt stöd och visar hur ekonomiska insatser också kan förstås som en del av arbetet mot våld i nära relationer. Samtidigt synliggör resultaten de begränsningar som finns i denna potential, då kortsiktiga beslut, resursbrist och fragmenterad samverkan ofta försvårar ett långsiktigt återhämtningsarbete.

Sammantaget bidrar studien till forskningsfältet genom att flytta fokus från vad ekonomiskt våld är, till hur det faktiskt förstås, identifieras och hanteras i praktiken. Genom att belysa de vardagliga dilemman, tolkningssvårigheter och organisatoriska spänningar som präglar socialsekreterarnas arbete, erbjuder studien en fördjupad och mer komplex bild av ekonomiskt våld som ett både individuellt och institutionellt problem. Därmed skapas också

ett underlag för att kritiskt reflektera över hur socialtjänstens strukturer och arbetssätt kan utvecklas för att bättre möta våldsutsatta kvinnors behov.

## **6.5 Studiens begränsningar och förslag på fortsatt forskning**

En begränsning i studien är att den baseras på intervjuer med ett begränsat antal socialsekreterare, vilket innebär att resultaten inte kan generaliseras till alla kommuner eller verksamheter. Framtida forskning skulle kunna inkludera fler deltagare och jämföra fler kommuner för att undersöka om identifiering och hantering av ekonomiskt våld varierar beroende på organisatoriska förutsättningar.

Vidare skulle framtida studier med fördel kunna inkludera intervjuer med våldsutsatta kvinnor själva för att jämföra deras upplevelser med socialsekreterarnas perspektiv. Detta skulle kunna bidra till en djupare och mer nyanserad förståelse av hur ekonomiskt våld upplevs och hanteras ur både professionellt och brukarperspektiv.

## **6.6 Praktiska implikationer**

Utifrån studiens resultat framstår det som angeläget att:

- utveckla tydligare riktlinjer och verktyg för att identifiera ekonomiskt våld inom ekonomiskt bistånd,
- stärka utbildningen om ekonomiskt våld för socialsekreterare och andra berörda myndigheter,
- skapa mer strukturerad och sammanhållen samverkan mellan socialtjänst, kvinnojourer och skuldrådgivning, samt
- tydligare integrera ekonomiskt våld som en central del av arbetet med våld i nära relationer.

Genom att stärka dessa områden kan socialtjänstens arbete bättre motsvara de behov som framkommer i denna studie och bidra till att motverka de långsiktiga konsekvenserna av ekonomiskt våld för våldsutsatta kvinnor.

## **7 SLUTSATS**

Utifrån studiens resultat framträder ekonomiskt våld som en komplex och ofta osynlig våldsform, där identifiering och hantering i hög grad bygger på socialsekreterarnas professionella tolkningar snarare än på tydliga och standardiserade arbetssätt. Resultaten visar att ekonomiskt våld sällan benämns explicit av den utsatta kvinnan, utan i stället synliggörs genom återkommande ekonomiska mönster såsom skuldsättning, begränsad tillgång till egna medel och tecken på partnerkontroll.

Studien visar vidare att socialsekreterarnas arbete mot ekonomiskt våld i nära relation i hög grad formas av organisatoriska och strukturella förutsättningar. Avsaknaden av specifika verktyg för ekonomiskt våld, i kombination med projektbaserad finansiering, resursbrist och fragmenterad samverkan, försvårar möjligheten till långsiktigt och sammanhållet stöd. I pågående relationer, där par ofta söker ekonomiskt bistånd gemensamt, begränsas kvinnors möjlighet att tala fritt om sin situation, vilket ytterligare ökar risken för att våldet förblir dolt.

Hanteringen av ekonomiskt våld präglas av en balans mellan akuta skyddsbehov och långsiktigt arbete för ekonomisk återhämtning. Samtidigt visar resultaten att socialsekreterarnas handlingsutrymme är både avgörande och begränsat. Det professionella omdömet spelar en central roll i identifieringsprocessen, men formas i hög grad av organisatoriska ramar snarare än av tydliga riktlinjer.

Sammantaget synliggör studien att ekonomiskt våld inte enbart är ett individuellt problem utan också ett institutionellt. När kvinnor ges språk för sina erfarenheter och möjlighet att förstå sin ekonomiska situation som en konsekvens av våld snarare än personliga misslyckanden skapas förutsättningar för ökad handlingskraft. Resultaten understryker behovet av tydligare arbetsmetoder, ökad kunskap om ekonomiskt våld och mer långsiktiga organisatoriska lösningar för att stärka socialtjänstens arbete med våldsutsatta kvinnor. Studien visar därmed hur ekonomiskt våld förstås och hanteras i praktiken inom socialtjänsten, samt hur organisatoriska villkor påverkar möjligheten att ge sammanhållet och långsiktigt stöd till våldsutsatta kvinnor.

## REFERENSLISTA

- Adams, A. E., Littwin, A. K., & Javorcka, M. (2020). The Frequency, Nature, and Effects of Coerced Debt Among a National Sample of Women Seeking Help for Intimate Partner Violence. *Violence Against Women*, 26(11), 1324-1342. <https://doi-org.ep.bib.mdh.se/10.1177/1077801219841445>
- Andersen, H., & Kaspersen, L-B. (red.) (2012). *Klassisk och modern samhällsteori*. Studentlitteratur.
- Andersson, E., & Mattsson, T. (red.). (2022). *Teorier för socialt arbete. Del 1, Strukturell ojämlikhet och samhällen i förändring*. Gleerups Utbildning AB
- Bryman, A., Clark, T., Foster, L. & Sloan, L. (2025). *Samhällsvetenskapliga forskningsmetoder*. Liber.
- Bruno, L., Strid, S., & Ekbrand, H. (2025). Men's economic abuse toward women in Sweden: Findings from a national survey. *Violence against women*, 31(9). <http://ep.bib.mdh.se/login?url=https://www.proquest.com/scholarly-journals/mens-economic-abuse-toward-women-sweden-findings/docview/3204638396/se-2?accountid=12245>
- Brå. (16-06-2025). Våld i nära relation. <https://bra.se/amnen/vald-i-nara-relation>
- Christensen, L. B., Johnson, B., & Turner, L. (2024). *Research methods, design, and analysis*. The 13th edition, Global edition., Edinburgh Gate, Pearson Education, 542 pages. LIBRIS.
- Dahlberg, K. (1997). *Kvalitativa metoder för vårdvetare*. Studentlitteratur.
- Davidsson, A. (red.). (2025). *Feministiskt tänkande och sociologi: teorier, begrepp och tillämpningar*. Studentlitteratur AB.
- Dildar, Y. (2021). Is economic empowerment a protective factor against intimate partner violence? *The European Journal of Development Research, London*, 33(6). <http://ep.bib.mdh.se/login?url=https://www.proquest.com/scholarly-journals/do-electronic-economic-empowerment-protect-women/docview/2755486044/se-2?accountid=12245>
- Eriksson, M., & Ulmestig, R. (2021). It's Not All About Money': Toward a More Comprehensive Understanding of Financial Abuse in the Context of VAW. *Journal of Interpersonal Violence*, 36(3-4). [https://www.researchgate.net/publication/322082276\\_It's\\_Not\\_All\\_About\\_Money\\_Toward\\_a\\_More\\_Comprehensive\\_Understanding\\_of\\_Financial\\_Abuse\\_in\\_the\\_Context\\_of\\_VAW](https://www.researchgate.net/publication/322082276_It's_Not_All_About_Money_Toward_a_More_Comprehensive_Understanding_of_Financial_Abuse_in_the_Context_of_VAW)
- Hyden, M. (1995). *Kvinnomisshandel inom äktenskap*. Liber.
- Fejes, A., & Thornberg, R. (red.). (2024). *Handbok i kvalitativ analys*. Liber.

- Fernqvist, S., Flinkfeldt, M., & Tegler, H. (2023). He Won't Pay: The Entanglement of Financial Abuse and Negligence in Swedish Child Maintenance Processes. *Violence Against Women*, 30(15-16).  
[https://www.researchgate.net/publication/372189004\\_He\\_Won't\\_Pay\\_The\\_Entanglement\\_of\\_Financial\\_Abuse\\_and\\_Negligence\\_in\\_Swedish\\_Child\\_Maintenance\\_Processes](https://www.researchgate.net/publication/372189004_He_Won't_Pay_The_Entanglement_of_Financial_Abuse_and_Negligence_in_Swedish_Child_Maintenance_Processes)
- Friberg, F. (2006). *Dags för uppsats*. Studentlitteratur.
- Freidenvall, L., & Jansson, M. (red.) (2010). *Politik och kritik: En feministisk guide till statsvetenskap*. Studentlitteratur.
- Johnson, L., Chen, Y., Stylianou, A., & Arnold, A. (2022). Examining the impact of economic abuse on survivors of intimate partner violence: a scoping review. *BMC Public Health; London*, 22(1-19).  
<https://www.proquest.com/docview/2666667955/A2CAB14A17E54839PQ/2?accountid=12245&sourcetype=Scholarly%20Journals>
- Jämställdhetsmyndigheten. (29 april 2025). Information om våldsutsatthet.  
<https://jamstalldhetsmyndigheten.se/mans-vald-mot-kvinnor/information-om-valdsutsatthet/>
- Jämställdhetsmyndigheten. (24 november 2025). Så vanligt är det ekonomiska våldet.  
<https://jamstalldhetsmyndigheten.se/aktuellt/nyheter/sa-vanligt-ar-det-ekonomiska-valdet/>
- Kaittila, A., Hakovirta, M., & Kainulainen, H. (2022). Types of Economic Abuse in Postseparation Lives of Women Experiencing IPV: A Qualitative Study from Finland, 30(2). <https://journals.sagepub.com/doi/full/10.1177/10778012221127727>
- Lundgren, E. (2012). *Våldets normalisering och andra våldsförståelser*. Upplaga 1 ROKS.
- Mattsson, T. (2022). *Intersektionalitet i socialt arbete. Teori, reflektion och praxis*. Gleerups
- Meeuwisse, A., Swärd, H., Sunesson, S., & Knut, M. (Red.). (2024). *Socialt arbete: en grundbok*. Natur och Kultur. Stockholm.
- Mellar, B. M., Fanslow, J.L., Gulliver, P. J., & McIntosh, T. K. D. (2024). Economic abuse by an intimate partner and its associations with women's socioeconomic. *Journal of interpersonal violence*, 39(21-22).  
<http://ep.bib.mdh.se/login?url=https://www.proquest.com/scholarly-journals/economic-abuse-intimate-partner-associations-with/docview/3114534680/se-2?accountid=12245>
- Molina, S., Wagner, L., & Kreyenfeld, M. (2025). Women's economic independence and physical intimate partner violence. *PLoS, San Francisco*, 20(6).  
<https://www.proquest.com/docview/3222803124/1B3BE955E95F40CFPQ/1?accountid=12245&sourcetype=Scholarly%20Journals>

Riksrevisionen. (10 april 2025). Granskningsrapporter. Statens insatser mot ekonomiskt våld i nära relationer.

<https://www.riksrevisionen.se/granskningar/granskningsrapporter/2025/statens-insatser-mot-ekonomiskt-vald-i-nara-relationer.html>

Socialrätt. (2024). *Lagbok för socionomer och andra professionsutbildningar*. Studentlitteratur.

Socialstyrelsen. (2021). *Ekonomiskt bistånd. Handbok för socialtjänsten*.

Socialstyrelsen. (01 juli 2025). HSLF-FS 2022.39/2025:40. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer.

<https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/regler-och-riktlinjer/foreskrifter-och-allmanna-rad/konsoliderade-foreskrifter/202239-om-vald-i-nara-relationer/>

Socialstyrelsen. (2025-02-27). Våld lämnar inte alltid ett blåmärke. Kunskapsstöd och regler. Våld och brott. Våld i nära relationer.

<https://www.socialstyrelsen.se/kunskapsstod-och-regler/omraden/vald-och-brott/vald-i-nara-relationer/vald-lamnar-inte-alltid-ett-blamarke/>

Stylianou, A. M. (2018). Economic Abuse Within Intimate Partner Violence: A Review of the Literature LCSW Violence and Victims, 33.

<https://connect.springerpub.com/content/sgrvv/33/1/3>

WHO. (25 March 2024). Violence against women. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/violence-against-women>

Vetenskapsrådet. (20 december 2024). Etik i forskningen.

<https://www.vr.se/uppdrag/etik/etik-i-forskningen.html>

Ödman, P. (2023). HSLF-FS (2022:39). Gemensamma författningssamlingen avseende hälso- och sjukvård, socialtjänst, läkemedel, folkhälsa. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer.

<https://www.socialstyrelsen.se/publikationer/hslf-fs-202239-socialstyrelsens-foreskrifter-och-allmanna-rad-om-vald-i-nara-relationer-2022-6-7967/>

# **BILAGA 1 FÖRFRÅGAN OM MEDVERKAN I INTERVJUSTUDIEN**

## **EKONOMISKT VÅLD I NÄRA RELATIONER**

Socialsekreterares strategier för att upptäcka och bemöta ekonomiskt våld mot kvinnor i nära relationer: en kvalitativ studie.

*Mitt namn är Julia Hegbom och jag är student vid socionomprogrammet på Mälardalens universitet i Eskilstuna. Inom ramen för min utbildning genomför jag ett examensarbete som syftar till att generera fördjupad kunskap om socialtjänstens hantering av ekonomiskt våld i nära relationer.*

*Ekonomiskt våld är en form av våldsutövning som, i jämförelse med andra typer av våld i nära relationer, ofta får begränsad uppmärksamhet både i forskning och i praktiskt socialt arbete. Denna studie avser därför att undersöka hur socialtjänsten identifierar, bedömer och arbetar med ekonomiskt våld riktat mot kvinnor, med särskilt fokus på socialsekreterares professionella erfarenheter, praktiker och reflektioner.*

*Studien genomförs som en kvalitativ intervjustudie. Socialsekreterare verksamma i två större och två mindre kommuner har valts ut för att bidra med sina perspektiv.*

*Att medverka i studien innebär att delta i en digital intervju om cirka 30–40 minuter. Intervjun kommer att vara ljudinspelad i syfte att möjliggöra en noggrann analys. Inspelningen kommer att raderas när examensarbetet är godkänt.*

*All information som framkommer i intervjun kommer att behandlas konfidentiellt. Det innebär att ingen enskild deltagare eller arbetsplats kommer att kunna identifieras i det färdiga arbetet. Deltagandet är frivilligt och du har möjlighet att avbryta intervjun när som helst utan att ange skäl.*

*Jag besvarar gärna eventuella frågor och hoppas att du vill delta i studien.*

### **Kontaktuppgifter:**

*Julia Hegbom, e-post: [jhm23001@student.mdu.se](mailto:jhm23001@student.mdu.se), telefonnummer 0720133858*

*Handläggare: Gunnel Östlund, associate professor social work, docent i sociologi, e-mail: [gunnel.ostlund@mdu.se](mailto:gunnel.ostlund@mdu.se)*

## **BILAGA 2 SAMTYCKESBLANKETT**

### **EKONOMISKT VÅLD I NÄRA RELATIONER**

Socialsekreterares strategier för att upptäcka och bemöta ekonomiskt våld mot kvinnor i nära relationer: en kvalitativ studie.

## Deltagarinformation

Du ombeds delta i en kvalitativ intervjustudie som genomförs inom ramen för ett examensarbete vid socionomprogrammet, Mälardalens universitet. Studien syftar till att undersöka socialtjänstens arbete med ekonomiskt våld i nära relationer, med fokus på socialekreterares professionella erfarenheter och arbetssätt.

Intervjun beräknas ta cirka 30–40 minuter och kommer att genomföras digitalt. Intervjun kommer att spelas in för att möjliggöra en noggrann och tillförlitlig analys av det insamlade materialet. Inspelningen raderas när examensarbetet är examinerat och godkänt.

All data kommer att behandlas konfidentiellt. Deltagare och arbetsplatser kommer att anonymiseras i studiens resultat. Deltagande i studien är frivilligt, och du kan när som helst avbryta din medverkan utan att ange skäl.

## Samtycke

- Jag har tagit del av informationen och samtycker till att delta i studien.
  - Jag samtycker till att intervjun spelas in.
  - Jag är införstådd med att uppgifter behandlas konfidentiellt och avidentifieras i studien.
- 

**Namn:** \_\_\_\_\_

**Datum:** \_\_\_\_\_

**Underskrift:** \_\_\_\_\_

**Kontakt:** Julia Hegbom, Mälardalens universitet, e-post: [jhm23001@student.mdu.se](mailto:jhm23001@student.mdu.se), tel: 0720133858

## BILAGA 3 INTERVJUGUIDE

### Inledande moment

- Har du tagit del av informations- och samtyckeskravet, och bekräftar sitt informerade samtycke till att delta i studien?
- Samtycker du till att intervjun ljudinspelade i forskningssyfte?
- Finns det några oklarheter eller frågor innan vi inleder intervjun?

### Bakgrundsinformation

- Skulle du kunna beskriva din yrkesbakgrund, nuvarande professionella roll samt centrala arbetsuppgifter?
- Hur lång erfarenhet har du i din nuvarande tjänst eller inom motsvarande verksamhetsområde?

## **Ekonomiskt våld i nära relationer**

- I vilka organisatoriska och praktiska kontexter möter du individer som utsätts för ekonomiskt våld i nära relationer? Hur arbetar du och den verksamhet du tillhör för att identifiera, bedöma och stödja dessa individer? (Exempelvis vilka insatser, bedömningsverktyg, rutiner och handlingsutrymmen tillämpas?)
- Hur beskriver du de behov som personer utsatta för ekonomiskt våld ofta uttrycker i er verksamhet? I vilken utsträckning upplever du att dessa behov korresponderar med de insatser och stödformer som organisationen erbjuder?
- Vilka svårigheter kan uppstå i identifieringen av ekonomiskt våld? Hur navigerar du gränsdragningar mellan våldsutövande handlingar och normer kopplade till exempelvis könade och strukturella roller i relationer?
- I vilken utsträckning förekommer det att individer söker stöd tillsammans med den partner som misstänks utöva våldet? Hur påverkar detta de professionella bedömningarna och insatserna? Hur skiljer sig arbetet när individen fortfarande befinner sig i relationen jämfört med när relationen har avslutats?
- Om du fritt kunde föreslå förändringar, hur skulle du vilja att arbetet med att identifiera, bedöma och stödja personer utsatta för ekonomiskt våld utvecklas inom din organisation eller inom socialt arbete generellt?